

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Produktivitetskommissionens betänkanden Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96)

Fi2025/01857

Sammanfattning

Konkurrensverket anser att Produktivitetskommissionen har gjort ett omfattande och gediget arbete och att de båda betänkandena innehåller många intressanta och insiktsfulla analyser och förslag som Konkurrensverket till stora delar kan ställa sig bakom. Konkurrensverket vill särskilt uppmärksamma följande förslag:

- Konkurrensverket tillstyrker förslagen om en förstärkt koncentrationsprövning. En aktiv konkurrenstillsyn, och i synnerhet en effektiv koncentrationsprövning som förhindrar att marknadsdomstol skapas genom förvärv, är grundläggande för att upprätthålla öppna marknader och en god konkurrens. Konkurrensverket vill särskilt peka på vikten av att ta bort det gällande omsättningskravet på en miljard kronor för att på eget eller de samgående parternas initiativ kunna granska koncentrationer som inte omfattas av anmälningsplikt. I yttrandet redogör Konkurrensverket för att det finns marknader som näst intill monopoliserats genom förvärv eftersom företag med en sammanlagd omsättning som understiger en miljard kronor kan gå samman utan att detta prövas enligt koncentrationsreglerna. Såväl Norge som Danmark har regler som innebär att konkurrensmyndigheterna har större möjligheter att utreda konkurrensskadliga förvärv.
- Konkurrensverket tillstyrker förslaget att en utredning bör ges i uppdrag att göra en översyn av processfrågor för konkurrensrättsliga mål i domstol. I yttrandet framhåller Konkurrensverket att patent- och marknadsdomstolarna ofta har haft olika uppfattningar i rätts- och bevisvärderingsfrågor och att det finns behov av en prejudikatbildning som ger tydlig vägledning i det praktiska arbetet med att tillämpa konkurrensreglerna.

- Om en utredning tillsätts i enlighet med Produktivitetskommissionens förslag anser Konkurrensverket att utredningen även bör ges i uppdrag att bedöma om det av effektivitetsskäl finns anledning att återinföra Konkurrensverkets möjlighet att besluta om avgiftsförelägganden för företag som utreds för konkurrensöverträdelser och som godkänner att utredningen avslutas med ett sådant föreläggande, eller andra åtgärder med motsvarande effekt.
- Konkurrensverket instämmer i Produktivitetskommissionens analys att den svenska hyresmarknaden fungerar dåligt och att den nuvarande modellen för hyressättning bidrar till samhällsekonomisk ineffektivitet. Konkurrensverket anser dock att Produktivitetskommissionens förslag och deras konsekvenser behöver utredas vidare.
- Konkurrensverket anser att lagen om valfrihetssystem, LOV, inte bör avskaffas av de skäl som Produktivitetskommissionen pekar på. Konkurrensverket har under de senaste månaderna lagt flera förslag som kraftigt begränsar möjligheterna för kriminella och oseriösa leverantörer att få tillgång till offentlig finansiering inom ramen för valfrihetssystem som inrättats enligt LOV och anser därför att en revidering av LOV är en lämpligare lösning på de problem som Produktivitetskommissionen tar upp.
- Konkurrensverket delar Produktivitetskommissionens bedömning att det är viktigt att Sverige fortsatt prioriterar förenklingsfrågor i samband med regelarbeten inom EU.
- Konkurrensverket instämmer i Produktivitetskommissionens bedömning att staten bör vara fortsatt restriktiv med olika former av företagsstöd och subventioner. Konkurrensverket anser att statliga insatser för att rätta till marknadsmisslyckanden bör vara likabehandlande och om möjligt ta till vara konkurrensens fördelar, till exempel genom breda satsningar på grundforskning, kompetensförsörjning och grundläggande infrastruktur.
- Konkurrensverket anser att data är en av de mest kritiska insatsvarorna för produktion, innovation och effektivitet i den digitala ekonomin och att ett ökat tillgängliggörande av svenska offentliga data kan bidra till marknadsdynamik. Att den offentliga sektorn tillgängliggör data på ett proaktivt och standardiserat sätt är därför en konkurrensfrämjande åtgärd.

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden.

Konkurrensverket anser att Produktivitetskommissionen har gjort ett omfattande och gediget arbete och att de båda betänkandena innehåller många intressanta och insiktsfulla analyser och förslag. Konkurrensverket kan också konstatera att kommissionen har haft en mycket ambitiös ansats och tagit upp ett mycket stort antal områden och formulerat en mängd konkreta förslag och bedömningar. Konkurrensverket uppskattar att kommissionen tagit till sig många av Konkurrensverkets rapporter och remissyttranden. Konkurrensverket noterar dock att många av Produktivitetskommissionens förslag är relativt kortfattade och behöver utredas vidare och konkretiseras innan de kan genomföras.

Yttrandet inleds med några övergripande synpunkter på frågor som återkommer på flera ställen i betänkandena. I övrigt följer yttrandet den struktur och de rubriker som används i betänkandena. Numreringen av förslagen och bedömningarna är hämtade från respektive betänkandes sammanfattning.

Regelförenkling

Produktivitetskommissionen pekar återkommande¹ på behovet av regelförenkling som ett sätt att stärka produktivitetens utvecklingen. Konkurrensverket delar Produktivitetskommissionens uppfattning att regelförenkling är önskvärt och att oproportionerliga regelverk riskerar att påverka produktiviteten negativt. Regelgivning är dock komplext och vilken typ av regler som är lämpliga, och vilka effekter de får, är inte alltid självklart. Exempelvis kan mindre detaljerade eller funktionsbaserade regler å ena sidan stimulera innovation och nytänkande och på så vis bidra till nya, effektivare och mer produktiva lösningar. Å andra sidan kan sådana regler vara svårare för företag och myndigheter att tolka och kan således leda till högre kostnader för att säkerställa efterlevnad.

På senare år har en stor mängd initiativ tagits, inte minst på EU-nivå, om ny reglering som påverkar företagens förutsättningar och regelbörda. Konkurrensverket anser att många av initiativen har varit vällovliga och kan öka konkurrenskraften hos europeiska företag. Det finns dock risk att det stora antalet rättsakter blir oöverskådligt vilket kan hämma såväl innovation som risktagande bland företagen. Det är därför viktigt att Sverige fortsatt prioriterar förenklingsfrågor i samband med regelarbeten inom EU.

Tillstånd och tillsyn

Produktivitetskommissionen menar att statliga myndigheter i högre grad bör samordna sitt arbete i tillståndsärenden, att möjligheten för staten att processa mot sig själv bör slopas och att det på sikt bör införas en tillstånds- och tillsynsmyndighet som förändrar de övriga myndigheternas roll från att vara part till att vara remissinstans.²

---

¹ Se kapitel 5 i delbetänkandet och i kapitlen *Konkurrens och handel* och *Bostadsmarknaden* i slutbetänkandet.

² Se avsnitt 6.3.1 och 11.4.2 i delbetänkandet.

Konkurrensverket instämmer i att det ur många synvinklar är önskvärt med en enkel hantering av tillståndsärenden och att det är olyckligt om samma fråga prövas av flera olika myndigheter. Konkurrensverket tillstyrkte därför Tillsynsutredningens förslag om en samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess.³ Konkurrensverket vill dock påpeka att myndigheter har olika uppdrag och att beslut som fattas av en myndighet kan ha effekter för många olika aktörer och samhällsintressen, inte bara för den som gjort en ansökan. När det uppstår konflikter mellan olika regelverk eller mellan myndigheters olika prioriteringar bör detta lösas genom lagstadgade dispensmöjligheter eller genom att frågan prövas i domstol eller av regeringen. Konkurrensverket vill i sammanhanget påpeka att verkets möjligheter att processa mot andra myndigheter, till exempel i mål som rör upphandlingsskadeavgift eller otillåten offentlig säljverksamhet, utgör viktiga verktyg för verkets uppdrag att verka för en effektiv konkurrens och en effektiv offentlig upphandling.

Riktade stöd

Produktivitetskommissionen skriver bland annat i avsnitt 3.2.2, avsnitt 4.2.1 och kapitel 8 att staten bör vara fortsatt restriktiv med olika former av företagsstöd och FoU-subventioner och i stället förbättra de ramvillkor som är viktiga för företagens investeringar i FoU och innovation.

Konkurrensverket delar bedömningen och anser att riktade stöd till enskilda företag eller tekniker är förenat med risker. En välfungerande marknad bygger på att prissignaler styr kapital och arbetskraft dit de gör störst nytta. Om staten pekar ut vissa tekniker eller företag som föremål för stöd minskar incitamenten för övriga aktörer att investera i konkurrerande innovationer. Det kan då uppstå undanträngningseffekter där privata investeringar minskar eller uteblir om marknaden uppfattar att de statligt stödda aktörerna har en otillbörlig konkurrensfördel.

Selektiva stöd öppnar även för att företag lägger resurser på att påverka politiska beslut snarare än på att förbättra sitt kunderbjudande (så kallad *rent-seeking*). Det skapar en osund konkurrenssituation där framgång på marknaden i högre grad korrelerar med förmåga att erhålla stöd än med operativ skicklighet. Konkurrensverket ser en risk att det missgynnar små och medelstora företag samt nystartade aktörer som saknar de etablerade nätverk och resurser som krävs för att navigera i komplexa stödsystem.

Konkurrensverket anser därför att statliga insatser för att rätta till marknadsmisslyckanden bör vara likabehandlande och om möjligt ta till vara konkurrensens fördelar. Exempel på sådana åtgärder är breda satsningar på grundforskning, kompetensförsörjning och grundläggande infrastruktur. Genom att fokusera på

---

³ Konkurrensverkets yttrande över betänkandet *En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess* (SOU 2024:98), dnr 133/2025.

de horisontella ramvillkoren främjas en miljö där de mest effektiva och innovativa företagen kan växa, oavsett bransch eller teknikval.

Tillgång till data

Produktivitetskommissionen lyfter i flera sammanhang vikten av ökad tillgång på data och att data behöver tillgängliggöras på ett bättre sätt än i dag för att olika offentliga och privata aktörer ska kunna använda den för att utveckla nya lösningar.

Konkurrensverket anser att data är en av de mest kritiska insatsvarorna för produktion, innovation och effektivitet i den digitala ekonomin. Ökat tillgängliggörande av svenska offentliga data kan bidra till marknadsdynamik.

Utvecklingen av artificiell intelligens och avancerade digitala tjänster vilar i hög grad på tillgång till stora och relevanta datamängder. Konkurrensverket ser en risk för att innovation hämmas om tillgången till dessa fundamentala insatsvaror begränsas till ett fåtal dominerande aktörer. Genom att främja bred tillgång till data säkerställs att konkurrensen sker på grundval av tjänsternas kvalitet och innovationshöjd, snarare än på exklusiv tillgång till den råvara som krävs för att träna modeller och utveckla algoritmer.

Digitala marknader präglas ofta av starka nätverkseffekter och stordriftsfördelar. Aktörer som tidigt säkrat stora mängder data har ett försprång. Att den offentliga sektorn tillgängliggör data på ett proaktivt och standardiserat sätt är därför en konkurrensfrämjande åtgärd. Det sänker inträdeshindren för nya och mindre aktörer, vilket är avgörande för att motverka marknadskoncentration och säkerställa en mångfald av leverantörer.

Konkurrensverket understryker vikten av att data tillhandahålls på ett standardiserat och maskinläsbart sätt. Avsaknad av gemensamma standarder skapar tekniska inlåsningseffekter och höga transaktionskostnader som missgynnar mindre aktörer. En enhetlig hantering av öppna data ökar transparensen och möjliggör för fler företag att utveckla mervärdestjänster ovanpå den offentliga infrastrukturen.

För den offentliga upphandlingen är tillgången till relevant information och data en förutsättning för att myndigheter ska kunna genomföra korrekta marknadsanalyser, kontroll och uppföljning. Utan tillgång till strukturerade data om offentliga kontrakt försvåras möjligheten att identifiera osund konkurrens, kartellbildningar och kriminalitet. En ökad datatillgänglighet stärker därmed den offentliga sektorns förmåga att agera som en informerad och professionell beställare, vilket i förlängningen leder till en effektivare användning av skattemedel.

Regulatoriska sandlådor

Produktivitetskommissionen tar i två avsnitt upp regulatoriska sandlådor och manar till en ökad användning av dessa då det kan leda till ökad förmåga till innovationer, bättre effektivitet och ökad kunskapsuppbyggnad.

Konkurrensverket ser positivt på en ökad användning av regulatoriska sandlådor. Att pröva affärsmodeller mot regelverk i en kontrollerad miljö skapar förutsättningar att utveckla och förenkla regelverken. Konkurrensverket vill dock understryka vikten av hur dessa sandlådor utformas för att inte snedvrider konkurrensen. I en uppdragsforskningsrapport som Konkurrensverket finansierat visas att företag som ges tillträde till en regulatorisk sandlåda får sänkta kostnader och minskad regulatorisk osäkerhet, vilket ger dem en konkurrensfördel.⁴ Om urvalsprocessen är otydlig eller exkluderande riskerar sandlådan att skapa inträdeshinder för andra aktörer och cementera en stark ställning för deltagarna.

För att motverka negativa konkurrenseffekter anser Konkurrensverket att införandet av regulatoriska sandlådor måste villkoras med krav på transparens, öppenhet och kunskapsspridning. Kriterierna för att få delta måste vara objektiva och icke-diskriminerande. De regulatoriska lärdomar och tolkningar som myndigheten gör inom ramen för sandlådan bör, i så stor utsträckning som möjligt, kommuniceras till hela marknaden så att även företag utanför sandlådan kan dra nytta av den minskade osäkerheten.

Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29)

5 Regelförenkling

5.6.9 Det krävs bättre underlag i arbetet med EU-regler

Bedömning 22: Sverige bör vid implementeringen av EU-regelverk i möjligaste mån beakta effekter på företagens kostnader, produktivitet, konkurrenskraft och förutsättningar i övrigt liksom effekter för individer och offentlig sektor. I detta syfte bör följande principer tillämpas:

- Sverige bör inte överimplementera EU-lagstiftning. För att säkerställa detta bör Sverige arbeta systematiskt med s.k. grannlandskontroller för att i nära dialog med i första hand de nordiska länderna säkerställa att implementeringen inte går längre än nödvändigt.
- Betungande regler bör träda i kraft så sent som möjligt.
- Möjligheterna till flexibilitet och undantag bör utnyttjas.

Även effekterna på andra enskilda och den offentliga sektorn måste tas hänsyn till.

Konkurrensverket ställer sig positivt till principen att inte överimplementera EU-lagstiftning. Konkurrensverket vill också förordna att regeringen redan i förhandlingar om ny EU-lagstiftning verkar för enhetliga regler inom EU för att

---

⁴ Lars Persson och Pehr-Johan Norbäck, *Hur påverkar regulatoriska sandlådor konkurrensen?*, Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2023:4.

främja en effektiv inre marknad. Konkurrensverket har i sin tillsyn av lagen (2021:579) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter (LOH), som genomför det s.k. UTP-direktivet, sett exempel på att företag brutit mot LOH:s bestämmelser i Sverige genom att använda affärsmetoder som tillåts i andra EU-länder där regelverket i relevanta delar i högre grad utgår från UTP-direktivets minimikrav. Det tyder på att det finns utmaningar för företag att anpassa verksamheten till olika regelverk i olika länder där UTP-direktivet inte har genomförts på ett enhetligt sätt.⁵

Konkurrensverket ställer sig däremot mer tveksamt till de två andra principerna. Verket vill i stället framhålla att såväl tidpunkter för som utnyttjandet av möjligheterna till flexibilitet i samband med införandet av EU-lagstiftningar bör ta hänsyn till effekterna för företagens kostnader, produktivitet och konkurrenskraft och därför avgöras från fall till fall.

6 Tillståndsprocesser

6.3.2 Den fysiska planeringen och riksintressen

Förslag 31: Regeringen bör tillsätta en utredning om en ny planlagstiftning. En ventil, bl.a. utifrån en samlad samhällsekonomisk bedömning, bör införas i miljöbalken för att möjliggöra att angelägna allmänna intressen vägs mot varandra.

Konkurrensverket har inga invändningar mot att en utredning ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för en ny planlagstiftning där också systemet med riksintressen ingår. Vad gäller mer omfattande myndighetssamordning hänvisas till resonemang i det inledande avsnittet *Tillstånd och tillsyn*.

6.3.3 Särskilt om kraftledningar

Förslag 32: Regeringen bör ta vidare redan inkomna förslag för hur elnätet snabbare ska kunna byggas ut:

- *Växelströmsledningar på högre spänningsnivåer ska som utgångspunkt byggas som luftledning.*
- *Undanta byggande av ledningar med ledningskoncession från förbuden i miljöbalken mot påverkan på områden som omfattas av biotopskydd eller strandskydd.*
- *Överväg att begränsa Energimarknadsinspektionens skyldighet att beakta sena remissyttranden.*

Berörda myndigheter bör instrueras att bidra i detta arbete.

Konkurrensverket har inga invändningar mot Produktivitetskommissionens förslag att staten i högre grad bör samordna sitt arbete inom ramen för tillståndsprocesser och att regeringen bör ge berörda myndigheter relevanta instruktioner om att bidra i arbetet med att bygga ut energisystemet. Vad gäller mer omfattande

---

⁵ Konkurrensverket, *Utvärdering av lagen om förbud mot otillbörliga handelsmetoder*, Rapport 2025:5.

myndighetssamordning hänvisas till resonemang i det inledande avsnittet
Tillstånd och tillsyn.

7 Bostäder och byggande

7.4.2 Inriktningar för ett mer samhällsekonomiskt effektivt och enklare bostadsbyggande

Bedömning 37, 38 och 39: Utgångspunkten bör vara att staten inte ska ställa mer krav på bostadsbyggnation än vad som är samhällsekonomiskt motiverat och av betydelse för att säkerställa människors säkerhet och hälsa genom grundläggande tekniska krav och nödvändig omgivningshänsyn. Inriktningarna i mål- och inriktningspropositionen bör fokusera på att åstadkomma ett mer samhällsekonomiskt effektivt och enklare bostadsbyggande. Regelverken reformeras för att möjliggöra ett mer samhällsekonomiskt effektivt, enklare och industriellt byggande. Exempelvis genom en reformering som särskilt beaktar reglernas kostnadsdrivande effekter samt att ompröva dagens Plan- och bygglag. Tillgången till byggbar mark förbättras. Exempelvis genom en uttalad ambition med omtaget av regelverket att tillgången till byggbar mark ska öka genom att ge samlade samhällsekonomiska aspekter en större tyngd.

Konkurrensverket delar stora delar av Produktivitetskommissionens problembild avseende den svenska marknaden för bostadsbyggande och instämmer i att det kan finnas behov av regeländringar för att förbättra förutsättningarna för en mer effektiv marknad för bostadsbyggande. Konkurrensverket har dock svårt att avgöra om en mål- och inriktningsproposition är den bäst lämpade formen för att genomföra detta. Konkurrensverket kan vidare konstatera att förslagen på inriktning skiljer sig avseende fokus och hur långtgående förändringar som mål- och inriktningspropositionen ska bidra till att uppnå.

Konkurrensverket har inget att invända mot de övergripande inriktningarna som berör förbättrad tillgång till byggbar mark, system som säkerställer att statliga byggregler gäller i hela landet, att viss byggnation blir bygglovsfri samt att arbetet i offentlig sektor blir mer ändamålsenligt och effektivt. Konkurrensverket anser dock att de förslag till lösningar som Produktivitetskommissionen resonerar om i vissa delar är mycket långtgående och att konsekvenserna är oklara.

Bedömning 40: Ett system utformas som säkerställer att statliga byggregler gäller i hela landet. Exempelvis krävs ytterligare åtgärder, så som tillsyn och sanktioner, för att stoppa förekomsten av förbjudna särkrav.

Konkurrensverket har i tidigare utredningar visat att kommunala särkrav utgör ett konkurrensproblem och minskar förutsättningarna för ett mer enhetligt bostadsbyggande i landet och till att minska fragmenteringen av den svenska marknaden för bostadsbyggande.⁶ Konkurrensverket delar Produktivitets-

---

⁶ Konkurrensverket, Bättre konkurrens i bostadsbyggandet. En uppföljning av utvecklingen 2015–2018 samt en kartläggning av fortsatt utredningsbehov, Rapport 2018:7.

kommissionens slutsats att kommunala särkrav fortfarande är ett problem och att lagstiftningen kan behöva kompletteras med tillsyn och lämpliga sanktionsåtgärder.

7.4.10 Produktiviteten i byggsektorn bör löpande följas upp och ett aktivt åtgärdsarbete etableras

Förslag 53: Staten bör aktivt och löpande följa upp och analysera produktivitetsutvecklingen i byggsektorn och utifrån analysen vidta lämpliga åtgärder. Boverket bör ges en central roll.

Konkurrensverket instämmer i analysen kring produktivitetsutvecklingen inom byggsektorn och att det kan finnas behov av ökad transparens vad gäller exempelvis kommunernas ledtider i plan- och lovprocessen och i kommunernas planberedskap.

7.4.11 Främja standardiserat och modulärt byggande

Förslag 54: Boverket bör, i samarbete med Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten, utvärdera möjligheterna för typgodkännande av flerbostadshus. Uppdraget inkluderar att analysera för- och nackdelar och, om så bedöms lämpligt, föreslå hur ett sådant typhus kan tas fram.

Konkurrensverket har i tidigare utredningar konstaterat att förbättrade förutsättningar för ökat standardiserat bostadsbyggande eller serietillverkade flerbostadshus kan förbättra konkurrensen inom bostadsbyggandet och byggmaterialindustrin samt sänka kostnader för nyproduktion av bostäder.⁷ Konkurrensverket delar således Produktivitetskommissionens slutsats att det finns en potential för att förbättra konkurrensen genom att skapa bättre förutsättningar för ett standardiserat byggande av flerbostadshus och att det kan finnas fördelar med ett system för att få ett hus godkänt för uppförande i hela landet.

Konkurrensverket tillstyrker därför att det initieras ett arbete att utvärdera möjligheterna för ett typhusgodkännande av flerbostadshus. Konkurrensverket anser dock att verkets tillsynsuppdrag på konkurrensområdet kan innebära att verket inte bör delta i ett sådant arbete.

Förslag 55: Inför en möjlighet till planavvikelse för seriebyggda flerbostadshus i enlighet med SOU 2020:75. För att stimulera seriebyggande utan att skapa osäkerhet kring om husen ska anses falla inom ramen för seriebyggnation bör flexibiliteten avseende vad som anses vara ett seriebyggt hus göras större än i utredningens förslag. Till exempel genom att tydliggöra att planavvikelser ska kunna godkännas i fall där repetition och standardisering är en förutsättning för att byggandet ska komma till stånd.

---

⁷ Konkurrensverket, Konkurrensen i byggmaterialindustrin – Redovisning av regeringsuppdrag att utreda och kartlägga konkurrensen i svensk byggmaterialindustri, Rapport 2021:4.

Konkurrensverket ser fördelarna med att förenkla planarbetet för att kunna uppföra fler bostäder och att förslaget skulle kunna bidra till att serietillverkning av hus skulle kunna underlättas. Konkurrensverket har dock tidigare konstaterat att den föreslagna ordningen diskriminerar de aktörer som kan bygga kostnads-effektiva flerbostadshus som inte är seriebyggda, men som i övrigt är likvärdiga.⁸ Konkurrensverket anser därför att ytterligare överväganden krävs om förslaget ska genomföras, exempelvis gällande hur seriebyggda hus ska definieras.

8 Transportinfrastruktur

8.7.1 Stärk samhällsekonomisk effektivitet och kostnadskontroll i planprocessen

Bedömning 59: Den samhällsekonomiska effektiviteten bör stärkas i planprocessen. Olönsamma och kraftigt fördyrade åtgärder bör undvikas och lönsamma åtgärder, reinvestering och underhåll bör få mer resurser. Regeringen bör ta tydligare ställning för samhällsekonomisk effektivitet och i större utsträckning eftersträva förslag och prioriteringar som lever upp till krav på samhällsekonomisk lönsamhet.

Konkurrensverket instämmer i att planprocessen bör ta större hänsyn till samhällsekonomisk effektivitet. Konkurrensverket noterar att Trafikverket tagit steg i den riktningen i förslaget till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037 genom att i högre grad ompröva projekt som tidigare indikerat samhällsekonomisk lönsamhet, men som efter fördjupad utredning eller tillkommande önskemål visat sig inte vara samhällsekonomiskt lönsamma.⁹

8.7.8 Fortsätt utveckla arbetet med upphandlingar

Bedömning 72: Upphandlingarna inom infrastrukturområdet måste driva produktivitet i högre utsträckning:

- Stärkt upphandlingskompetensen på Trafikverket och andra relevanta myndigheter.
- Fortsätt att utveckla arbetet med total- och funktionsentreprenader.
- Överväg tydligare vilka upphandlingar som drar nytta av stordriftsfördelar och vilka som kan göras i mindre kontrakt för att stärka konkurrensen.
- Ställ enbart rimliga och mätbara krav i upphandlingar och enbart krav som följs upp.
- Låt Trafikanalys göra årliga undersökningar av både större och mindre företags synpunkter på Trafikverkets upphandlingar för att skapa grund för kontinuerliga förbättringar.
- Öka andelen upphandlingar som sker i kvalitetskonkurrens snarare än priskonkurrens där så är möjligt och lämpligt.

Bristande produktivitet på anläggningsmarknaden har varit föremål för utredningar och åtgärder under många års tid, inte minst sedan åren strax före Trafikverkets bildande 2010 och framåt. Konkurrensverket instämmer i

⁸ Konkurrensverkets yttrande över betänkandet *Bygg och bo till lägre kostnad – förslag för bättre konkurrens i bostadsbyggandet* (SOU 202:75), dnr 44/2021.

⁹ Trafikverket, *Förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037*, Publikationsnummer 2025:111.

Produktivitetskommissionens bedömning att det finns mer att önska av produktivitet utvecklingen, även om vissa framsteg gjorts. Genom att vara Sveriges största upphandlare av transportinfrastruktur får Trafikverkets agerande effekter på produktivitet utvecklingen på hela anläggningsmarknaden.

9 Utbildning

9.3.1 Rättvisa betyg och antagningsregler främjar kunskap

Förslag 73: Betygsättningen i grund- och gymnasieskolan bör normeras på gruppnivå och kopplas till resultatet i centralt rättade prov.

Konkurrensverket instämmer i Produktivitetskommissionens slutsatser att en betygssättning som inte är likvärdig utgör ett allvarligt problem eftersom det snedvrider selektionen både till arbetsmarknad och till högre utbildning.¹⁰ Konkurrensverket vill också påpeka att om betygen inte speglar elevernas kunskapsnivå kommer vårdnadshavarnas val av skola inte att vara baserade på korrekt information och att konkurrensen mellan skolor snedvrids.

Förslag 74: Ett skolval som är gemensamt för alla aktuella huvudmän bör införas för valet till förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola.

Konkurrensverket instämmer i att ansökningar och beslut om placering bör ske gemensamt i ett nationellt ansöknings- och placeringsbeslutssystem som omfattar både kommunala och fristående skolor. Konkurrensverket anser vidare att kötid inte ska tillåtas som urvalsgrund och att uppgifter om samtliga skolenheters verksamheter och resultat ska finnas tillgängliga för de vårdnadshavare som ska välja skola. Konkurrensverket anser också att kommunala och fristående skolor som huvudregel bör behandlas på ett likvärdigt sätt och vara öppna för alla elever, och att elever vars vårdnadshavare inte gjort något aktivt val av skola bör kunna placeras i en fristående skola i rimlig närhet.¹¹

9.3.2 Finansieringen bör spegla utbildningsanordnarens ansvar och premiera högkvalitativ utbildning

Förslag 77: Skolpengen bör bl.a. kunna avspegla det skilda ansvar som åligger kommunala respektive fristående skolor.

Konkurrensverket instämmer i förslaget. Konkurrensverket anser att skolor som huvudregel bör behandlas på ett transparent och likvärdigt sätt, oavsett om de drivs av en kommun eller av en enskild huvudman, och att skillnader i skolornas uppdrag och ansvar bör återspeglas bland annat vid beräkningen av ersättningen. Kommunernas utbudsansvar innebär att kommuner har kostnader som fristående

---

¹⁰ Jonas Vlachos (2010), *Betygets värde – En analys av hur konkurrens påverkar betygssättningen vid svenska skolor*, Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2010:6.

¹¹ Konkurrensverkets yttrande över betänkandet *En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning* (SOU 2020:28), dnr 441/2020.

skolor inte har. Konkurrensverket har därför inga invändningar mot att ett schablonmässigt avdrag görs vid beräkningen av ersättningen till fristående skolor.¹²

Bedömning 78: Regeringen bör ta vidare de förslag från Dimensioneringsutredningen som inte har implementerats, inklusive regionala utbudsramar. Reglerna kring vilka skoletableringar som ska kunna anses leda till påtagligt negativa följder för eleverna eller det kommunala skolväsendet bör reformeras.

Konkurrensverket anser att utbudet av gymnasieutbildning inte bör styras av vilka utbildningar huvudmännen vill anordna eller av elevernas önskemål, utan i högre grad av arbetsmarknadens behov och elevernas möjligheter till försörjning och utveckling. Konkurrensverket har därför inga invändningar mot att Skolinspektionen ska ta hänsyn till elevers och arbetsmarknadens behov och effekterna för befintliga aktörer vid prövningen av nya gymnasieskolor.¹³

9.3.3 En effektiv insyn och tillsyn krävs

Förslag 83: Offentlighetsprincipen bör gälla alla huvudmän på skolområdet.

Konkurrensverket anser att uppgifter om samtliga skolenheters verksamheter och resultat behöver finnas tillgängliga, såväl för de vårdnadshavare som ska välja skola som för myndigheter och andra aktörer som vill granska eller jämföra skolornas verksamheter. Konkurrensverket instämmer dock även i Produktivitetskommissionens bedömning att offentlighets- och sekretesslagstiftningen innebär en avsevärd administrativ börda för de verksamheter som omfattas och anser därför att det finns anledning att noga överväga i vilka situationer det finns anledning att tillämpa dessa lagar på annat än myndigheter. Konkurrensverket vill även uppmärksamma att en ökad transparens mellan konkurrerande företag kan innebära negativa effekter för konkurrensen.¹⁴

Bedömning 84: Regeringen bör överväga att en ny ansökan om godkännande som huvudman ska krävas då en huvudman helt eller till väsentlig del ändrar eller flyttar sin redan godkända verksamhet. Ägarprövningen bör utformas för att premiera långsiktiga och seriösa ägare.

Konkurrensverket anser att uppdrag till privata aktörer att bedriva verksamheter med ersättningar från det offentliga bör konkurrensutsättas och att de leverantörer som deltar vid konkurrensutsättningen bör behandlas på likabehandlande och icke-diskriminerande sätt. Konkurrensverket anser också att

---

¹² Konkurrensverkets yttrande över betänkandet *Verktyg för en mer likvärdig resursfördelning till skolan* (SOU 2025:72), dnr 708/2025.

¹³ Konkurrensverkets yttrande över betänkandet *Gemensamt ansvar – en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning* (SOU 2020:33), dnr 444/2020.

¹⁴ Konkurrensverkets yttrande över betänkandet *Offentlighetsprincipen eller insynslag – Allmänhetens insyn i enskilda aktörer inom skolväsendet* (SOU 2024:28) och den kompletterande promemorian *Offentlighetsprincipen med lätttnadsregler för mindre enskilda huvudmän i skolväsendet*, dnr 656/2025.

de krav och villkor som ställs i samband med att ett företag tilldelas ett uppdrag eller ges rätt till andra former av ersättningar ska vara uppfyllda under hela den tid ett kontrakt eller en möjlighet att få ersättning gäller. Konkurrensverket instämmer således i bedömningen att en ägarprövning bör genomföras vid varje ändring av ägarförhållandena för en huvudman inom skolväsendet.

11 Policyutveckling och försöksverksamhet

11.2.2 Utveckla arbetet med regulatoriska sandlådor

Förslag 91: Regeringen ger i uppdrag till ett antal myndigheter att utreda förutsättningarna för s.k. regulatoriska sandlådor inom sina verksamhetsområden.

Konkurrensverket ser positivt på förslaget. Se vidare resonemang i det inledande avsnittet *Regulatoriska sandlådor*.

13 Skatter

13.5.9 Se över mervärdesskatten

Förslag 113: Det bör utredas hur skattebasen för mervärdesskatten kan breddas och skattesatserna harmoniseras.

Konkurrensverket anser att det utifrån ett konkurrensperspektiv är önskvärt att varor och tjänster som utgör nära substitut likabehandlas skattemässigt. I fall där skillnader i mervärdesbeskattning medför att nära substitut beskattas olika finns risk för konkurrenssnedvridning. Erfarenheter från olika områden har visat att försök att undanröja sådana snedvridningar tenderat att ge upphov till nya snedvridningar. Olika mervärdesskattenivåer leder också till ökad administration i verksamheter som behöver förhålla sig till olika mervärdesskattenivåer för varor och tjänster som tillhandahålls. Detta blir särskilt påtagligt när gränsen mellan olika varor och tjänster inte är tydlig. Av de skälen har Konkurrensverket tidigare förordat införandet av en enhetlig mervärdesskatt.¹⁵ En sådan skulle minska konkurrenssnedvridningar och reducera såväl företags som myndigheters administrativa kostnader.

---

¹⁵ Konkurrensverket, *Konkurrensen i Sverige 2013*, Rapport 2013:10, s. 305–308 och Konkurrensverkets yttrande över promemorian *Tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel*, dnr 719/2025.

Fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96)

3 Teknisk utveckling, forskning och innovation

3.5.1 Satsa på forskning och kompetensförsörjning framför riktade stöd till företag

Bedömning 2: Policy för att främja FoU och innovation bör inriktas på breda åtgärder och på att åtgärda tydliga marknadsmisslyckanden. Riktade stöd till enskilda företag eller branscher bör undvikas.

Konkurrensverket tillstyrker bedömningen. Se vidare resonemang i det inledande avsnittet *Riktade stöd*.

3.5.4 Starkare koppling mellan akademi och näringsliv

Förslag 7: Tillsätt en utredning av Research Institute of Sweden (RISE) med fokus på bl.a. organisationsform, finansiering, roll i förhållande till närstående myndigheter samt universitet och högskolor, det offentliga åtagandet och risken för osund konkurrens med privat konsultverksamhet.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget. Konkurrensverket delar uppfattningen att det finns risker för osund konkurrens när statligt finansierade institut agerar på konkurrensutsatta marknader, exempelvis genom konsultverksamhet. Det är viktigt att säkerställa att offentliga medel inte används för att subventionera tjänster i konkurrens med privata företag. Konkurrensverket har inga invändningar mot att RISE:s samhällsuppdrag utökas så länge tjänsterna erbjuds på marknadsmässiga villkor och enligt transparenta och icke-diskriminerande principer samt att RISE också ska tillämpa förfaranden som säkerställer att konkurrensen inte hämmas eller snedvrids.¹⁶ En utredning bör särskilt beakta gränsdragningen mellan det offentliga uppdraget och kommersiell verksamhet för att värna konkurrensneutraliteten.

3.5.6 Ett bättre system för företagsfrämjande

Förslag 16–18: Förenkla ansökningsprocesserna genom att minska antalet främjandeaktörer och antalet system för ansökningar. Utveckla gemensamma verktyg för ansökningsprocesserna, t.ex. en digital "en väg in"-lösning i linje med Danmarks och Finlands system. Skapa en struktur för utvärdering av stöden. Strukturen bör bl.a. bygga på att:

- Stöden utformas på ett sätt som gör dem utvärderingsbara.
- Tillgången till data över stöden förbättras.
- Mer information kring insatserna dokumenteras.
- Stöden utvärderas av en oberoende myndighet, t.ex. Tillväxtanalys.

---

¹⁶ Konkurrensverkets yttrande över betänkandet *Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap* (SOU 2025:68), dnr 623/2025.

Konkurrensverket tillstyrker förslagen om att förenkla och effektivisera systemet för företagsfrämjande. Ett fragmenterat och svåröverskådligt stödsystem riskerar att fungera som ett inträdeshinder där företag med störst administrativ kapacitet gynnas snarare än de med bäst tillväxtpotential. En mer transparent och enhetlig struktur där alla stöd kan ansökas om via "en väg in" förbättrar förutsättningarna för konkurrens på lika villkor mellan företag.

4 Digitalisering och AI

4.4.2 Tillgängliggör svenska data

Förslag 32: Förstärk arbetet på Kungliga Biblioteket (KB) att tillsammans med lämpliga samarbetspartners utveckla AI-modeller för svensk offentlig sektor.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget. AI-modeller framtagna av KB kan göra det möjligt för offentliga aktörer att anamma redan testade och etablerade AI-modeller. För att underlätta denna form av statlig samverkan och undvika duplicering av resurser inom staten, anser Konkurrensverket att det är rimligt att införa ett noga övervägt stöd i lag så att KB:s spridning av AI-modeller till andra myndigheter kan anses vara försvarbart från allmän synpunkt och därmed inte riskera att bryta mot reglerna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet i 3 kap. 27 § konkurrenslagen (2008:579).

Förslag 34: Utforma offentlighets- och sekretesslagen, OSL, omvänt så att informationsutbyte som huvudregel är tillåtet mellan myndigheter.

Konkurrensverket anser att det är angeläget att öka tillgängligheten till data, se vidare resonemang under rubriken *Tillgång till data*. Konkurrensverket vill dock uppmärksamma att en regeländring som innebär att informationsutbyte mellan myndigheter som huvudregel är tillåten kräver noggranna överväganden och att det är av avgörande betydelse att ett sådant system utformas med robusta skyddsmekanismer för företagshemligheter.¹⁷ Om företags tillit till att Konkurrensverket kan skydda känsliga affärsuppgifter urholkas, riskerar det att skada effektiviteten i konkurrenstillsynen, då företagens benägenhet att anmäla överträdelser eller samarbeta under utredningar kan minska. Konkurrensverket förordar därför att den fortsatta beredningen av förslaget lägger stor vikt vid att definiera tydliga undantag för skyddsvärda utredningsuppgifter och affärshemligheter.

4.4.3 Minska osäkerheten kring datahantering

Förslag 38: Utred den totala regelbördan samt överlappande regler på digitaliseringsområdet ur näringslivets perspektiv.

---

¹⁷ Konkurrensverkets yttrande över betänkandet Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63), dnr 736/2024.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget. Regelverken kring digitalisering, data och cybersäkerhet har vuxit snabbt och blivit alltmer komplexa. Konkurrensverket ser en risk att den samlade administrativa bördan och otydligheten kring hur olika regelverk samspelar skapar betydande inträdeshinder.

Dessa hinder drabbar särskilt små och medelstora företag samt nya innovativa aktörer som saknar de omfattande resurser för regelefterlevnad som krävs för att navigera i regelverket. Stora, etablerade aktörer har ofta bättre förutsättningar att hantera denna komplexitet, vilket riskerar att snedvrider konkurrensen till deras fördel och hämma marknadsdynamiken. En utredning bör fokusera på om regelverken är proportionerliga och inte oavsiktligt skyddar befintliga marknadsstrukturer på bekostnad av innovation och konkurrens.

Förslag 40: Använd i större utsträckning regulatoriska sandlådor för att testa nya digitala lösningar.

Konkurrensverket ser positivt på förslaget. Se vidare resonemang under det inledande avsnittet *Regulatoriska sandlådor*.

Förslag 41: Patent- och registreringsverket (PRV) ges i uppdrag att informera om upphovsrättsliga frågor.

Konkurrensverket tillstyrker intentionen i förslaget att PRV:s uppdrag att tillhandahålla information om immaterialrätt och dess ekonomiska värde ska tydliggöras och stärkas. En ökad kunskap om immaterialrätt (IP) i näringslivet är av stor vikt för innovation och produktivitet. Då förslaget syftar till att öka PRV:s proaktiva informationsinsatser vill Konkurrensverket dock särskilt betona vikten av tydlig gränsdragning för att undvika konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet i enlighet med 3 kap. 27 § konkurrenslagen.

Konkurrensverket understryker att PRV:s informationsuppdrag bör vara inriktat på generell och objektiv information som fyller en samhällsnytta, och inte på individualiserade konsulttjänster som redan erbjuds på den privata marknaden av IP-konsulter, juristbyråer och patentombud.

4.4.4 Förbättra den digitala infrastrukturen i offentlig sektor

Bedömning 42: Investeringarna i förvaltningsgemensam digital infrastruktur behöver öka.

Konkurrensverket delar bedömningen att investeringstakten behöver öka för att säkerställa en modern och effektiv statsförvaltning. I dagsläget krävs ofta långa och komplicerade processer för att utvärdera om en digital lösning uppfyller relevanta juridiska krav, såsom dataskydd och informationssäkerhet. Detta gäller oavsett om en myndighet vill upphandla en befintlig lösning, låta ett privat företag utveckla en ny eller själv utveckla ett digitalt system.

Eftersom många offentliga aktörer står inför liknande juridiska problembilder, skulle förvaltningsgemensamma komponenter och standardiserade bedömningar minska behovet av upprepade och duplicerade juridiska prövningar avsevärt. Detta skulle sänka trösklarna för implementering och skapa en mer förutsägbar marknad för leverantörer.

För många myndigheter, särskilt mindre sådana, är investeringar i digital infrastruktur ofta alltför omfattande för att kunna hanteras inom ramen för den ordinarie verksamheten. Konkurrensverket ser fördelar med gemensamma lösningar som minskar behovet av att enskilda myndigheter utvecklar egna, parallella system. Genom att undvika duplicering av funktioner uppnås skal-fördelar, vilket leder till en mer kostnadseffektiv användning av statens resurser och en mer enhetlig digital miljö.

Förslag 47: Regeringen bör ta initiativ till en marknadsplats för digitala lösningar riktade mot offentlig sektor, likt de marknadsplatser för digitala applikationer som idag finns på den privata marknaden (t.ex. Apple Appstore eller Google Play). Marknadsplatsen ska vara tillgänglig för kommuner, regioner och myndigheter.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget. En marknadsplats har potential att avsevärt effektivisera digitaliseringen, särskilt för mindre myndigheter, kommuner och regioner som ofta saknar resurser att själva driva omfattande utvecklingsprojekt eller juridiska utvärderingar.

Konkurrensverket ser positivt på att marknadsplatsen gör det möjligt för offentliga aktörer att dela eller sälja sina egenutvecklade digitala lösningar till andra offentliga aktörer. För att underlätta denna form av nödvändig samverkan och undvika duplicering av resurser inom staten, anser Konkurrensverket att det är rimligt att införa ett noga övervägt stöd i lag så att detta informations- och tjänsteutbyte mellan offentliga aktörer kan anses vara försvarbart från allmän synpunkt och därmed inte riskera att bryta mot reglerna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet i 3 kap. 27 § konkurrenslagen.

Det är centralt att marknadsplatsen säkerställer strikt interoperabilitet och teknisk neutralitet. Plattformen får inte utformas så att den skapar inlåsningseffekter till specifika leverantörer eller tekniska miljöer. För att upprätthålla en fungerande konkurrens i leverantörsledet över tid krävs öppna standarder som gör det möjligt för nya aktörer (både offentliga och privata) att ansluta sina lösningar och för kunderna att byta tjänster utan oskäliga kostnader.

Konkurrensverket vill även understryka vikten av att det upphandlingsrättsliga regelverket följs, både vid skapandet av marknadsplatsen och vid de enskilda avropen från den. Beroende på den tekniska utformningen kan marknadsplatsen eventuellt utgöra ett dynamiskt inköpssystem, vilket säkerställer att nya leverantörer löpande kan kvalificera sig och att konkurrensen hålls levande. Det

är avgörande att processen för urval och avrop är transparent och icke-diskriminerande, även när det gäller valet mellan offentligt utvecklade och privat utvecklade lösningar.

4.4.6 De institutionella förutsättningarna för AI-utvecklingen bör utvärderas

Förslag 52: De institutionella förutsättningarna för en bred och effektiv användning av AI-teknik samt för företagsdynamik och innovation på området bör följas löpande. Vid behov bör en utredning tillsättas som föreslår förbättringar. Produktivitetskommissionen vill särskilt lyfta fyra områden:

- Skattesystemets påverkan på investeringar.
- Bostadsmarknaden och förutsättningarna för klusterbildning.
- Organisering av arbete om teknikutvecklingen förändrar arbetsdelningen.
- Konkurrensen på marknaden.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget. Digitala marknader präglas ofta av skalfördelar och nätverkseffekter som kan leda till hög marknadskoncentration. Konkurrensverket instämmer också i Produktivitetskommissionens slutsats om att det är viktigt att Konkurrensverket har tillräckliga resurser för att följa utvecklingen av den nya ekonomin.

6 Kapitalförsörjning

6.3.3 Konkurrensen på bankmarknaden

Förslag 77: Möjligheten att införa kontonummer- och funktionsportabilitet vid bankbyte bör utredas.

Konkurrensverket avstyrker förslaget att utreda kontonummerportabilitet. Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport från 2018 "Byta bank, komplettera eller klaga" visar att förklaringen till att kunder inte byter bank oftare handlar om faktorer som brist på engagemang, det vill säga både känslan av hur bekväm eller intresserad man är av ett byte, och uppfattningen om hur mycket man har att vinna på att byta.¹⁸ Även Konkurrensverkets rapport "Storbankskoncernernas olika verksamheter" från 2016 visar att låg kundrörlighet mellan banker även kan förklaras av bristande intresse för och kunskaper om finansiella tjänster, indirekta byteskostnader, transaktionskostnader och inlärningskostnader.¹⁹

Även om kontonummerportabilitet i teorin sänker byteskostnader, finns det anledning att ifrågasätta dess faktiska betydelse för rörligheten. Till skillnad från telefonnummerportabilitet, där numret är en del av användarens identitet, är ett kontonummer främst en teknisk adress.

---

¹⁸ Jeanette Carlsson Hauff, *Byta bank, komplettera eller klaga*, Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2018:4.

¹⁹ Konkurrensverket, *Storbankskoncernernas olika verksamheter*, Rapport 2016:2.

Produktivitetskommissionens notering på sidan 271 om att standardisera kostnadsredovisningen för företagslån (för att göra dem mer lika lån till privatpersoner) framstår som ett mer träffsäkert sätt att underlätta jämförelser och främja produktivitet genom att stärka småföretagens kapitalförsörjning.

Förslag 78: Förbud användandet av s.k. listräntor.

Konkurrensverket har inga invändningar mot förslaget under förutsättning att det föregås av en utredning av konsekvenserna. Konkurrensverket håller med om att den faktiska genomsnittsräntan är viktigare än listräntan, men vill påpeka att genomsnittsräntan är ett genomsnitt av räntan hos såväl låntagare som saknar eller har låg rabatt som låntagare med hög rabatt. Det betyder att räntan för dem som förhandlat till sig en hög rabatt är lägre än snitträntan. Nya låntagare och låntagare som omförhandlar sin ränta bör således sträva efter att få en ny ränta som ligger under snitträntan.

6.3.4 Ett bra investeringsklimat och välintegrerade globala marknader

Förslag 79: Sverige bör verka för en ökad integrering av de europeiska kapitalmarknaderna. Det bör dock inte ske på bekostnad av Sveriges välfungerande system och regelverk.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget och noterar att EU-kommissionen nyligen kommit med ett initiativ att stärka spar- och investeringsunionen och integrera EU:s finansiella marknader.²⁰ Konkurrensverket delar problembilden att dagens fragmenterade marknad skapar ineffektivitet och höga kostnader för konsumenter och företag. En integrerad marknad ökar affärsmöjligheterna för effektiva svenska fintechbolag och underlättar konsolidering. Samtidigt kan konsumenter och företag dra nytta av ett större utbud och effektivare konkurrens.

7 Konkurrens och handel

7.5.1 En stärkt koncentrationsprövning

Förslag 81: Förbättra möjligheten att åtgärda eller förhindra konkurrensskadliga företagskoncentrationer, bl.a. genom att:

- Ta bort den geografiska begränsningen som innebär att en företagskoncentration enbart kan förbjudas om koncentrationen sannolikt leder till en substantiell försämring av konkurrensen inom hela landet eller en avsevärd del av det.
- Förläng tiden för särskilda undersökningar i koncentrationsprövningar.
- Genomför förslaget om informationsplikt kring företagskoncentrationer som lämnats av Utredningen om nya konkurrensverktyg för väl fungerande marknader (SOU 2025:22).
- Ta bort kravet om att de inblandade företagen ska ha haft en sammantagen omsättning på minst en miljard kronor i Sverige föregående räkenskapsår för att Konkurrensverket

---

²⁰ Europeiska kommissionens pressmeddelande den 19 mars 2025 EU-kommissionen presenterar en spar- och investeringsunion som ska förbättra de ekonomiska möjligheterna.
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_25_802

ska, när det är påkallat av särskilda skäl, kunna ålägga en part att anmäla koncentrationen.

Konkurrensverket tillstyrker Produktivitetskommissionens förslag. En aktiv konkurrenstillsyn, och i synnerhet en effektiv koncentrationskontroll som förhindrar att marknads-makt skapas genom förvärv, är grundläggande för att upprätthålla öppna marknader och en god konkurrens.

Vad gäller att ta bort den geografiska begränsningen och att förlänga tiden för särskilda undersökningar i koncentrationsprövningar så har Konkurrensverket hemställt till regeringen om sådana ändringar,²¹ vilket även framgår av betänkandet.

Konkurrensverket tillstyrker också förslaget om informationsplikt kring företagskoncentrationer, vilket verket även gjort i remissvaret till *Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet* (SOU 2025:22).²²

Slutligen tillstyrker Konkurrensverket också förslaget om att ta bort omsättningskravet på minst en miljard kronor för att Konkurrensverket, när det är påkallat av särskilda skäl, ska kunna ålägga en part att anmäla en koncentration. Konkurrensverket noterar att den exakta regelutformningen behöver preciseras och konsekvenserna utredas. Dagens regler innebär emellertid att det är möjligt för företag att exempelvis förvärva flera mindre konkurrenter och således befästa och stärka sin marknadsposition utan att något av förvärven kan prövas enligt koncentrationsreglerna. Med ett borttagande av omsättningskravet på en miljard kronor skapas förutsättningar för att hindra koncentrationer som riskerar att påtagligt hämma förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens.

Konkurrensverket har genom åren kunnat konstatera att det finns marknader som monopoliserats eller näst intill monopoliserats, men där marknadens omsättning understigit en miljard kronor och Konkurrensverket därför inte har kunnat vidta åtgärder mot ytterligare konsolidering enligt koncentrationsreglerna. Samgående företag med en sammanlagd omsättning strax under en miljard kronor kan också nå en betydande marknadsandel på en större marknad utan att detta kan prövas enligt koncentrationsreglerna. Exempelvis utgör en sammanlagd omsättning om 950 miljoner kronor en marknadsandel om 50 procent på en marknad som totalt omsätter 1,9 miljarder kronor.

EU-domstolen har i målen *Towercast* (C-449/21) och *Continental Can* (mål 6/72) förtydligat att ett företag med dominerande ställning kan bryta mot konkurrensreglerna genom ett förvärv, även om förvärvet inte är anmälningspliktigt enligt

---

²¹ Konkurrensverket, *Hemställan om ändringar i konkurrenslagens (2008:579) bestämmelser om företagskoncentrationer*, dnr 688/2024.

²² Konkurrensverkets yttrande över betänkandet *Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet* (SOU 2025:22) och hemställan från Konkurrensverket om företagskoncentrationer, dnr 290/2025.

koncentrationsreglerna. Denna praxis möjliggör för nationella konkurrensmyndigheter att i efterhand göra en konkurrensrättslig prövning av förvärv som faller under de omsättningsbaserade tröskelvärdena för anmälan.

Hög marknadskoncentration kan vara problematisk även på marknader med en jämförelsevis liten total omsättning och EU-domstolens praxis har fått genomslag i Konkurrensverkets tillsyn. Under 2025 prövade Konkurrensverket om ett samgående mellan två företag inom mediebevakning kunde utgöra ett missbruk av dominerande ställning i strid med konkurrensreglerna.²³ Transaktionen nådde inte upp till tröskelvärdena för anmälningsplikt av koncentrationer enligt konkurrenslagen och inte heller till de tröskelvärden som behöver vara uppfyllda för att verket ska kunna ålägga företag att anmäla den eller företagen frivilligt anmäla den, det vill säga en sammantagen omsättning i Sverige om minst en miljard kronor.

Transaktionen var inte heller anmälningspliktig i Norge, men det norska regelverket innehåller i motsats till det svenska inte några omsättningsmässiga tröskelvärden som behöver vara uppfyllda för att begära in en koncentration för prövning. Parallellt med Konkurrensverkets utredning på den svenska marknaden prövade det norska Konkurransetilsynet därför affärens effekter på den norska marknaden enligt sina koncentrationsregler. I juli 2025 kunde affären godkännas av den norska myndigheten efter åtaganden i syfte att åtgärda befarade konkurrensproblem på den norska marknaden. Konkurrensverket beslutade däremot i november 2025 att avsluta sin utredning utan att ta ställning till om förfarandet stod i överensstämmelse med konkurrensreglerna. Den norska vägen, att göra en förhandsprövning av samgåendet enligt koncentrationsreglerna, visade sig inte oväntat vara mer effektiv och ändamålsenlig, och mindre tidskrävande än en utredning enligt missbruksreglerna.

Möjligheten att begära in förvärv under de normala tröskelvärdena har under 2024 också införts i Danmark. Här gäller att de samgående företagen tillsammans ska ha en årlig omsättning om minst 50 miljoner danska kronor, alltså en tämligen låg tröskel.

Den rådande ordningen i Sverige innebär således att företag med stark marknadsmakt måste beakta risken för efterhandskontroll även vid förvärv av mindre konkurrenter eller företag i tidigare/senare led. Även för näringslivets aktörer innebär en förhandsprövning enligt koncentrationsreglerna en mer förutsebar och effektiv myndighetsprövning av planerade samgåenden jämfört med en efterhandskontroll enligt konkurrensregelverket. Även detta talar för att omsättningskravet på minst en miljard kronor för prövning av företagskoncentrationer som inte omfattas av anmälningsplikt bör omprövas.

---

²³ Konkurrensverket, dnr 669/2024.

7.5.2 En översyn av processfrågor

Förslag 82: Tillsätt en utredning med uppdrag att analysera om reglerna och organisationen kring konkurrensrättsliga mål är ändamålsenliga och kostnadseffektiva, samt föreslå nödvändiga förbättringsåtgärder.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget. När den nuvarande domstolsordningen för konkurrensrättsliga mål infördes 2016 var syftet att skapa en mer bärkraftig dömande verksamhet där både resurser och kompetens kunde användas mer effektivt och samtidigt öka kvaliteten i dömandet.²⁴ I en utvärdering av 2016 års reform som Domstolsverket gjorde 2023 beskrevs skälen för reformen:

Det är viktigt att det finns en ändamålsenlig domstolsprövning samt en väl fungerande och enhetlig prejudikatbildning för att upprätthålla regelverken på de aktuella rättsområdena. Domstolsavgörandena kan påverka konkurrensförhållandena mellan företag och därmed dynamiken på marknaden. För företag och konsumenter, liksom för samhällsekonomin i stort, är det därför väsentligt att domstolsprövningen lever upp till högt ställda krav på kvalitet och effektivitet. En domstolsprövning som motsvarar dessa krav och i förlängningen tydliggör rättsläget kan klargöra under vilka förutsättningar verksamheter får bedrivas och därmed bidra till förbättrad konkurrens.²⁵

Konkurrensverket välkomnade införandet av den nuvarande domstolsordningen, med specialiserade domstolar med utrymme att samla och bibehålla expertis inom det konkurrensrättsliga området. Konkurrensrättsliga utredningar och bedömningar är ofta komplexa. Verket instämmer i att en väl fungerande och enhetlig prejudikatbildning, vilken möjliggörs av en ordning med specialiserade expertdomstolar, är viktig för att bidra till förbättrad konkurrens och dynamik på marknaden.

Som Produktivitetskommissionen uppmärksammar behövs det, för att konkurrenstillsynen ska fungera, en balans mellan Konkurrensverkets faktiska möjligheter att vinna ärenden i domstol och motpartens behov av att kunna försvara sig mot anklagelser. Konkurrensverket vill uppmärksamma att av de ärenden som hittills avgjorts i sak i Patent- och marknadsöverdomstolen, PMÖD, och där Konkurrensverket varit part har utfallet gått emot Konkurrensverket i åtta av nio ärenden. I det enda fall där PMÖD konstaterat en överträdelse av konkurrensreglerna hade det aktuella företaget medgett förekomsten av en överträdelse. Vidare har ändringsfrekvensen varit hög. I mer än hälften av fallen har PMÖD ändrat Patent- och marknadsdomstolens, PMD, avgörande, där 75 procent av avgörandena i stället varit till Konkurrensverkets fördel. Även andra klaganden, som påstått en konkurrensrättslig överträdelse, har haft svårt att vinna gehör hos PMÖD. Inte i något fall har PMÖD dömt till en privat klagandes fördel i ett konkurrensmål.

---

²⁴ Prop. 2015/16:57, Patent- och marknadsdomstol.

²⁵ Domstolsverket, *Erfarenheter av patent- och marknadsdomstolsreformen*, DOV 2023/59, s. 3.

Konkurrensverket har inte kunnat urskilja några tydliga mönster gällande vilken bestämmelse som prövningen handlat om eller vilka skäl eller motiv som har föranlett den höga ändringsfrekvensen i överinstans.

Som Konkurrensverket även tidigare har framfört är det viktigt att PMÖD fokuserar på sin roll som prejudikatinstans.²⁶ Prejudikaten behöver ge tydlig och användbar vägledning i det praktiska arbetet med att tillämpa konkurrensreglerna för såväl beslutsmyndigheten som för de aktörer som berörs av regelverket. Detta är viktigt inte minst eftersom det konkurrensrättsliga regelverket ofta behöver tillämpas på nya affärsmodeller och förfaranden där det inte alltid finns tydliga svar i tidigare avgöranden, bland annat som en följd av den digitala utvecklingen.

I en uppdragsforskningsrapport från december 2021, konstaterade författarna att det i patent- och marknadsdomstolarnas praxis finns talrika exempel på att PMD och PMÖD har olika uppfattningar i rättsfrågor och bevisvärderingsfrågor.²⁷ Vidare konstaterades att vissa av PMÖD:s avgöranden framstått som överraskande och att det finns uppfattningar att vissa av PMÖD:s avgöranden inte ger önskad vägledning i det fortsatta praktiska arbetet med att tillämpa konkurrensreglerna.²⁸ Författarna skrev också att detta vållar svårigheter vid bedömningen av framtida fall och ifrågasatte värdet av att upprätthålla ett system som inte skapar de bästa förutsättningarna för att tydliggöra de tvistiga frågorna i konkreta mål eller bidrar till auktoritativa och klara svar på dessa frågor.²⁹ I rapporten konstateras också att PMÖD hittills inte i något konkurrensmål hänskjutit en fråga till EU-domstolen för förhandsavgörande.³⁰

Konkurrensverket delar i flera avseenden problembilden som framförs i uppdragsforskningsrapporten. En hög ändringsfrekvens är problematisk då den bidrar till en osäkerhet för Konkurrensverket som tillsynsmyndighet och för de som berörs av prövningarna.³¹

Produktivitetskommissionen framför, vilket Konkurrensverket håller med om, att den avskräckande effekten av regelverket är avgörande för konkurrensreglernas genomslag. Produktivitetskommissionen noterar vidare att det kan finnas anledning att se över om beviskraven som ställs på Konkurrensverket är för högt ställda. Även författarna av den nämnda uppdragsforskningsrapporten ställde sig

---

²⁶ Domstolsverket, *Erfarenheter av patent- och marknadsdomstolsreformen*, DOV 2023/59, s. 10.

²⁷ Torbjörn Andersson och Magnus Strand, *Konkurrensverkets domstolsprocesser*, Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2021:4, s. 43.

²⁸ Torbjörn Andersson och Magnus Strand, *Konkurrensverkets domstolsprocesser*, Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2021:4, s. 6.

²⁹ Torbjörn Andersson och Magnus Strand, *Konkurrensverkets domstolsprocesser*, Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2021:4, s. 42.

³⁰ Torbjörn Andersson och Magnus Strand, *Konkurrensverkets domstolsprocesser*, Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2021:4, s. 13.

³¹ Konkurrensverket, *Konkurrensverkets tillsynsverksamhet 2024*, Rapport 2025:1.

frågan om beviskravet är för högt satt för att motsvara kraven på ett effektivt genomslag för EU-rätten.³² Detta ska ses i ljuset av att Konkurrensverket inte bara bedriver tillsyn över den svenska konkurrenslagen utan även över EU-rättens konkurrensrättsliga förbudsbestämmelser.

Konkurrensverket skulle se positivt på att frågan om bland annat beviskrav omfattas av en framtida utredning. En ytterligare aspekt att väga in är att de domstolsprövningar där bevisfrågor haft betydelse för utgången har medfört ett ökat tryck mot mer omfattande och precis informationsinhämtning från Konkurrensverkets sida, vilket har betydelse för de företag som är föremål för myndighetens granskning och för tredje parter vars information behövs för utredningen. I en framtida utredning skulle det även vara välkommet med en utvärdering av hur domstolarnas sammansättning med ekonomiska experter har fungerat och påverkat den dömande verksamheten.

Produktivitetskommissionen berör också frågan om kostnadseffektivitet. En aspekt som Konkurrensverket vill lyfta fram är att domstolsprövningarna av Konkurrensverkets beslut fortsatt tenderar att bli mycket omfattande och tidskrävande, även efter det att ärendelagen infördes som processordning i samband med att Konkurrensverket fick egen beslutanderätt i avgiftsärenden. Verket har tidigare påtalat att det är viktigt att domstolarna tar till vara fördelarna med ärendelagen som processordning med utgångspunkt i att Konkurrensverket har fattat beslut i första instans.³³

Vad gäller reglernas kostnadseffektivitet vill Konkurrensverket även påpeka följande. I samband med att Konkurrensverket fick egen beslutanderätt i avgiftsärenden togs den tidigare möjligheten för Konkurrensverket att besluta om avgiftsförelägganden, för företag som godtar detta, bort. Möjligheten att snabbt kunna avgöra ärenden där företagen godtar en sanktion avskaffades således när instansordningen ändrades. Detta har fått betydelse på olika sätt. De höga kraven i domstol, i kombination med att samtliga avgiftsbeslut kan bli föremål för en helhetsprövning i PMD och PMÖD oavsett parternas inställning under utredningen, har lett till att verket behöver lägga omfattande tid och resurser på att genomföra fullständiga utredningar och fatta utförliga beslut även i klara fall som tidigare har kunnat avslutas snabbare och med betydligt mindre resurser när företagen godtagit ett avgiftsföreläggande. Det påverkar effektiviteten och hur många utredningar Konkurrensverket har möjlighet att genomföra med tillgängliga resurser. Även de företag som snabbt önskar lägga en myndighetsgranskning bakom sig, och andra aktörer, påverkas negativt av längre utredningar, bland annat genom att de behöver bidra till utredningen genom att besvara fler informationsförelägganden och en ökad tidsutdräkt till ett slutligt beslut. Om en utredning tillsätts i enlighet med Produktivitetskommissionens

---

³² Torbjörn Andersson och Magnus Strand, *Konkurrensverkets domstolsprocesser*, Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2021:4, s. 6.

³³ Domstolsverket, *Erfarenheter av patent- och marknadsdomstolsreformen*, DOV 2023/59, s. 10.

förslag anser Konkurrensverket att det av effektivitetsskäl skulle vara angeläget att låta utredningen bedöma om möjligheten för verket att besluta om avgifts-förelägganden bör återinföras, eller andra åtgärder med motsvarande effekt.

7.5.3 Ett nytt konkurrensverktyg

Förslag 83: Inför en möjlighet för Konkurrensverket att utreda hela marknader i syfte att identifiera eventuella hinder mot en effektiv konkurrens och kunna genomföra konkurrensfrämjande åtgärder.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget. Konkurrensverket välkomnar ett nytt bredare konkurrensverktyg som gör det möjligt att komma till rätta med sådana konkurrensproblem som inte kan åtgärdas effektivt med nuvarande bestämmelser.

Produktivitetskommissionens förslag överensstämmer i stor utsträckning med ett förslag i betänkandet *Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet*, som Konkurrensverket tidigare yttrat sig över i ett remissvar.³⁴

7.5.4 Stärkt regelverk mot konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet

Förslag 84: Stärk reglerna mot konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.

Produktivitetskommissionens förslag överensstämmer med det förslag som lämnats i betänkandet *Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet*.³⁵ Konkurrensverket har efter drygt tio års erfarenhet av det nu gällande regelverket kunnat konstatera att regleringen inte är tillräckligt effektiv för att uppfylla sitt syfte. Som framgår av Konkurrensverkets remissvar på den utredningens förslag om offentlig säljverksamhet så tillstyrks dessa. Konkurrensverket har dock efterfrågat vissa förtydliganden i den fortsatta beredningen, exempelvis gällande innebörden av vissa begrepp.³⁶

7.5.5 Fortsätt verka för öppenhet, frihandel och en bättre inre marknad

Bedömning 85: Sverige bör fortsatt agera som en ledande förespråkare för öppenhet och frihandel. Viktiga delar i det arbetet är:

- Motverka protektionistisk industripolitik och driv på för goda förutsättningar för näringslivet.
- Ökad samstämmighet i implementeringen av regler på den inre marknaden.
- Undvik tung regelbörda för den digitala ekonomin.
- Fler frihandelsavtal med länder utanför EU.

Konkurrensverket tillstyrker Produktivitetskommissionens bedömning att Sverige fortsatt bör agera som en ledande förespråkare för öppenhet och frihandel. Att

---

³⁴ SOU 2025:22 *Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet*.

³⁵ SOU 2025:22 *Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet*.

³⁶ Konkurrensverkets yttrande över betänkandet *Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet* (SOU 2025:22), dnr 290/2025.

reducera handelsfriktioner på den inre marknaden kan enligt Konkurrensverkets uppfattning bidra till framväxten av geografiskt bredare marknader för varor och tjänster med lägre inträdes- och tillväxttrösklar. Det främjar i sin tur konkurrens, innovation, produktivitet och produktmångfald.

8 Klimat- och industripolitik

8.3.1 Statens roll och vikten av goda ramvillkor

Bedömning 87: Sverige bör säkerställa samhällsekonomiskt ändamålsenliga ramvillkor som möjliggör en hållbar klimatomställning. Det handlar bl.a. om energiförsörjning, samhällsplanering, tillståndprocesser, infrastruktur och andra förutsättningar för att bygga innovativa, lönsamma och konkurrenskraftiga företag i en fossilfri ekonomi.

Konkurrensverket instämmer i att samhällsekonomisk effektivitet bör vara huvudprincipen för en hållbar klimatomställning. För att tydliggöra det hade det varit lämpligt att använda begreppet effektiva i stället för ändamålsenliga.

Bedömning 88: Politisk enighet kring klimatpolitikens långsiktiga inriktning och grundläggande förutsättningar bör eftersträvas. Stabila målsättningar och regelverk främjar hållbara klimatinvesteringar.

En långsiktigt stabil inriktning för klimatpolitiken är en förutsättning för att det ska vara möjligt att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv klimatomställning. Konkurrensverket tillstyrker därför Produktivitetskommissionens bedömning.

8.3.2 Kostnadseffektivitet bör vara en bärande princip

Bedömning 89: Kostnadseffektivitet bör vara en bärande princip vid val och utformning av klimatpolitiska åtgärder. Det inkluderar bl.a. att:

- Tillämpa en enhetlig värdering av utsläppsminskningar, även i bedömningen av stödprogram.
- Utnyttja möjligheten för Sverige att tillgodoräkna oss internationella utsläppsminskningar.
- Undvika oproportionerliga dokumentations- och rapporteringskrav på företag och myndigheter.

Konkurrensverket tillstyrker i stort bedömningen att kostnadseffektivitet bör vara en bärande princip vid val och utformning av klimatpolitiska åtgärder, men anser att även teknikneutralitet bör vara en sådan bärande princip.

8.3.3 Prissättning av utsläpp av växthusgaser

Bedömning 90: Klimatpolitiken bör ta sin utgångspunkt i prissättning av utsläppen av växthusgaser.

Konkurrensverket tillstyrker bedömningen att klimatpolitiken bör ta sin utgångspunkt i prissättning av utsläppen av växthusgaser. När utsläppen av

växthusgaser prissätts ges företag förutsättningar att i konkurrens utveckla de metoder och lösningar som reducerar utsläppen mest effektivt. Det leder till kostnadseffektiva lösningar och förebygger att kostnaderna för att reducera utsläppen av växthusgaser blir högre än nödvändigt.

8.3.6 Offentlig upphandling är sällan ett effektivt verktyg för grön omställning

Bedömning 95: Särskilda krav i offentlig upphandling är sällan en kostnadseffektiv åtgärd för minskade klimatutsläpp och bör inte göras obligatoriskt.

Konkurrensverket instämmer i bedömningen att särskilda krav för minskade klimatutsläpp inte bör göras obligatoriska i offentlig upphandling. Grunden för Konkurrensverkets inställning är att proportionalitetsprincipen innebär att kraven, kriterierna och villkoren som ställs i en offentlig upphandling inte ska gå längre än vad som är lämpligt, effektivt, relevant och ändamålsenligt för den aktuella upphandlingen. Krav på åtgärder för minskade klimatutsläpp kan vara proportionerliga och relevanta i många upphandlingar, men kan i andra upphandlingar sakna relevans. Konkurrensverket anser också att de upphandlande organisationerna själva är bäst lämpade att definiera sina behov och att deras frihet att själva utforma upphandlingar utifrån behoven bör värnas.

En uppdragsforskningsrapport som Konkurrensverket finansierat har visat på komplexiteten med miljöhänsyn i offentlig upphandling.³⁷ Rapporten understryker att det är viktigt att bedöma miljöhänsynens potential till effekt utifrån den aktuella marknadens utseende och det aktuella miljöproblemet och att beakta den upphandlande organisationens förutsättningar att upphandla med miljöhänsyn.

8.3.7 Riktade industripolitiska stöd bör undvikas

Bedömning 96: Utgångspunkten för svensk industripolitik bör vara att inte subventionera enskilda företag eller branscher.

Konkurrensverket instämmer i att utgångspunkten för svensk industripolitik bör vara att inte subventionera enskilda företag eller branscher. Subventioner av enskilda företag eller branscher bör undvikas för att säkerställa likabehandling. Se även resonemang i det inledande avsnittet *Riktade stöd*.

8.3.8 Nya stöd ska föregås av en ordentlig analys

Förslag 97: Beslut om stödprogram och enskilda större företagsstöd ska föregås av en analys och särskilt utlåtande från relevanta expertmyndigheter, däribland Tillväxtanalys, Konkurrensverket och Kommerskollegium. Analysen ska baseras på tydliga kriterier och principer grundade i teoretisk och empirisk evidens.

---

³⁷ Hanna Lindström och Sofia Lundberg, *Att upphandla med miljöhänsyn – när, hur och varför?*, Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2022:5.

Konkurrensverket bedömer att förslaget är för vagt utformat för att ta ställning till det i sin helhet. Konkurrensverket instämmer i att Konkurrensverket sannolikt är en relevant myndighet för en sådan uppgift som föreslås. Detta gäller särskilt om det inrättas en samlad myndighetsfunktion för frågor om statsstöd vid Konkurrensverket i enlighet med förslaget i promemorian *En samlad myndighetsfunktion för ökad effektivitet och minskad sårbarhet i statens arbete med statsstöd*.³⁸ Konkurrensverket instämmer också i att analyserna ska baseras på tydliga kriterier och principer grundade i teoretisk och empirisk evidens.

Däremot saknas resonemang om exempelvis vilka förutsättningar som ska gälla beträffande tidstillgång för genomförandet av analyserna och hur frekvent analyser kan komma att behöva göras. Utifrån underlaget kan Konkurrensverket inte heller bedöma i vilken mån uppgiften skulle utgöra en tillkommande uppgift som föranleder ökade kostnader som behöver täckas genom ett ökat förvaltningsanslag. I sammanhanget vill Konkurrensverket påminna om att uppskattningen av resursbehoven för en samlad myndighetsfunktion för frågor om statsstöd enligt verkets bedömning var väsentligt underskattade.³⁹

Vidare är det inte heller tydligt hur analyserna ska användas vid beslut om nya stödprogram. Om regeringen och ansvariga förvaltningsmyndigheter kan bortse från analysernas slutsatser riskerar de att bli verkningslösa och mer av en administrativ börda än en central del av beslutsunderlaget.

8.3.9 Stödets utformning bör bygga på tydliga principer

Förslag 98: Vid inrättande av ett selektivt stöd bör bl.a. följande principer beaktas i utformningen:

- Neutralitet och transparens.
- Begränsa risken för det offentliga och säkerställ det privata ansvarstagandet.
- Kostnadseffektivitet.
- Kontinuerlig uppföljning och utvärdering.

Konkurrensverket anser att selektiva stöd där så är möjligt bör ske genom konkurrensutsatt utlysning för att förtydliga vilka villkor som gäller och ge fler chansen att på rättvisa villkor ta del av stöd. För ökad tydlighet anser Konkurrensverket också att ordet *neutralitet* i första punkten bör förtydligas genom att bytas ut till *teknikneutralitet*.

---

³⁸ Regeringen, *En samlad myndighetsfunktion för ökad effektivitet och minskad sårbarhet i statens arbete med statsstöd*, KN2025/00943.

³⁹ Konkurrensverkets yttrande över promemorian *En samlad myndighetsfunktion för ökad effektivitet och minskad sårbarhet i statens arbete med statsstöd*, dnr 404/2025.

9 Energiförsörjning

9.4.2 Målsättningarna för energipolitiken bör vara övergripande och stabila över tid

Bedömning 102: Enligt de energipolitiska målen ska inriktningen på energipolitiken vara att förena försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet. Krav som sätter restriktioner för hur dessa mål ska uppnås, t.ex. mål om energieffektivisering eller enskilda energislag (t.ex. förnybar produktion), bör undvikas.

Konkurrensverket instämmer i bedömningen. Målen för energipolitiken bör utformas på ett teknikneutralt sätt som ger marknadens aktörer förutsättningar att i konkurrens utveckla de metoder och lösningar som på mest effektiva sätt leder till att målen uppnås.

9.4.5 En ändamålsenlig utbyggnad av elsystemet bör kunna genomföras med statligt stöd

Bedömning 106 och Förslag 107: Statliga stödprogram bör användas för att säkerställa en ändamålsenlig utbyggnad av elsystemet på ett sätt som tillgodoser de energipolitiska målen. Stöd bör utformas stegvis med beaktande av de osäkerheter som finns rörande framtida elbehov och utifrån samhällsekonomiska och systemtekniska hänsyn. De kontrollstationer som finns inlagda på vägen till planeringsmålet om 300 TWh i den energipolitiska propositionen kan tjäna som utgångspunkt. Regeringen bör gå vidare med planering för hur nyinvestering i kärnkraft kan komma till stånd, i första hand med målet att ersätta befintliga reaktorer när deras livslängd löper ut. Beredskap bör även finnas för en högre ambitionsnivå beroende på hur elektrifieringen av industrin fortskrider. Vid utformningen av ett eventuellt stödssystem för nyinvesteringar i kärnkraft bör även risken för att livstidsförlängning av befintliga reaktorer äventyras beaktas samt elmarknadens funktion värnas.

Konkurrensverket anser generellt att stöd bör utformas teknikneutralt, och dessutom vara effektivt, proportionerligt och nödvändigt.⁴⁰ Mot den bakgrunden rekommenderar Konkurrensverket att marknadsbaserade åtgärder för att säkra en effektiv elförsörjning övervägs i första hand. Se även det inledande avsnittet *Riktade stöd*.

Konkurrensverket anser vidare att den marknads- och teknikutveckling som pågår, där allt fler aktörer kan erbjuda flexibilitet- och stabiliseringsresurser i konkurrens med varandra och där kostnadsgradienten pekar nedåt på grund av inlärnings effekter, skulle hämmas av ett storskaligt statligt kärnkraftsstöd.

Konkurrensverket är även tveksamt till om planeringsmålet om 300 TWh är lämpligt som målvariabel. Grunden för nivån bygger på en skattning med stora

---

⁴⁰ Se exempelvis Konkurrensverkets yttrande över promemorian *Finansiering och riskdelning vid investeringar i ny kärnkraft*, dnr 690/2024.

osäkerheter⁴¹ och målet är inte nödvändigtvis vare sig lämpligt eller eftersträvansvärt.

Förslag 112: Analysera möjligheterna att använda de s.k. flaskhalsinkomsterna för fler typer av åtgärder som kan förbättra elsystemet.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget att analysera om flaskhalsinkomsterna skulle kunna användas för fler typer av åtgärder som kan förbättra elsystemet. Dagens reglering som innebär att flaskhalsinkomsterna enbart får användas för nätutbyggnad bedöms inte vara samhällsekonomiskt effektiv. Konkurrensverket anser att tillåtna användningsområden bör ta sin utgångspunkt i vad som ska uppnås snarare än detaljerade bestämmelser för hur inkomsterna får användas. Exempelvis bör det övervägas om inkomsterna ska få användas för exempelvis investeringar eller för forskning och utveckling. En bredare möjlighet att använda inkomsterna kan även bidra till ett tydliggörande av vad inkomsterna lämpligtvis inte ska användas till.

10 Bostadsmarknaden

10.4.1 En reformerad hyresmarknad

Förslag 113: Reformera och omreglera hyressättningsmodellen. Hyressättningen görs mer efterfrågebaserad och ger potentiella och nuvarande hyresgästers preferenser ett ökat genomslag. Den nya modellen fasas in stegvis, genom att ett tak för maximal årlig hyreshöjning införs. Modellen innebär att besittningsskyddet förblir starkt. Skatten på vissa hyresfastigheter höjs tillfälligt. Åtgärder som minskar segregationen bör övervägas.

Produktivitetskommissionen bedömer att den svenska hyresmarknaden fungerar dåligt och att den nuvarande modellen för hyressättning bidrar till samhällsekonomisk ineffektivitet. Detta innebär bland annat att det befintliga bostadsbeståndet används ineffektivt, att matchningen på arbetsmarknaden försämras och att nyproduktionen minskar. Möjligheten för unga att bilda familj och utländsk arbetskraft att flytta till Sverige skadas och rörligheten för arbetskraften försämras, jämfört med ett mer marknadsbaserat system. Dagens reglering leder också till fusk och försök att på andra sätt kringgå regelverket. Produktivitetskommissionen anser därför att hyresregleringen behöver reformeras.

Konkurrensverket kan till stora delar instämma i Produktivitetskommissionens analys, men anser att förslagen och deras konsekvenser behöver utredas vidare.

---

⁴¹ Statens energimyndighet, *Myndighetens gemensam uppföljning av samhällets elektrifiering*, ER 2025:03. I scenarierna bedöms exempelvis elbehovet 2045 ligga i intervallet 200–340 TWh.

11 Kriminalitet och tillit

11.3.1 Förändrat perspektiv kring privata utförares lämplighet

Bedömning 118: I stället för att den upphandlande eller tillståndsgivande myndigheten ska påvisa huruvida en privat aktör är olämplig, bör det åligga den privata aktören att regelbundet och löpande kunna påvisa sin lämplighet.

Konkurrensverket instämmer i problembeskrivningen. I rapporten *Nya grindvaktsfunktioner i LOV*, som Konkurrensverket nyligen lämnat till regeringen, konstaterar verket att utformningen av lagen om valfrihetssystem (LOV) innebär att det uppstår utmaningar för de upphandlande myndigheterna som inrättar valfrihetssystem att stänga ute kriminella och oseriösa aktörer, och att begränsad tillgång till relevant information och otillräcklig uppföljning ökar risken för oupptäckta avvikelser. I rapporten lämnar Konkurrensverket en rad förslag som syftar till att göra det enklare för upphandlande myndigheter att kontrollera leverantörer både vid inträdet och under kontraktstiden.⁴² Konkurrensverket kan också sympatisera med Produktivitetskommissionens ambition att ett större ansvar ska läggas på att leverantörerna ska visa sin lämplighet, men verket vill understryka att den upphandlande myndigheten inte kan lämna över beslut om att godkänna eller att säga upp kontrakt med leverantörer till någon annan.

11.3.2 Revidera eller upphäv lagen om valfrihetssystem

Förslag 119: Lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) revideras för att möjliggöra starkare grindvaktsfunktioner mot kriminella och oseriösa aktörer. Om det inte bedöms vara möjligt att uppnå med en revidering av lagstiftningen bör LOV upphävas i sin helhet.

Konkurrensverket anser att en revidering av LOV är en lämpligare lösning på de problem som Produktivitetskommissionen tar upp. I rapporten *Nya grindvaktsfunktioner i LOV* lämnar Konkurrensverket en rad förslag som syftar till att göra det enklare för upphandlande myndigheter att kontrollera leverantörer både vid inträdet och under kontraktstiden. Förslagen består bland annat i nya uteslutningsgrunder, en vidgad personkrets och nya arbetssätt vid kontroll av sökande och leverantörer, förtydliganden av möjligheterna att ställa kvalificeringskrav och kontraktsvillkor i förfrågningsunderlaget, och vikten av kontroll och uppföljning. Konkurrensverket bedömer att förslagen, om de genomförs, kommer att kraftigt begränsa möjligheterna för kriminella och oseriösa leverantörer att få tillgång till offentlig finansiering inom ramen för valfrihetssystem som inrättats enligt LOV.

Konkurrensverket vill också påpeka att offentliga medel kan betalas ut till privata aktörer på andra sätt än genom upphandlingar enligt upphandlingslagarna eller valfrihetssystem enligt LOV, till exempel genom auktorisationssystem. Att

---

⁴² Konkurrensverket, *Nya grindvaktsfunktioner i LOV – förslag som bidrar till att motverka kriminella eller oseriösa leverantörer i valfrihetssystem*, Rapport 2025:8.

avskaffa LOV skulle inte innebära att valfrihetssystem som inrättats enligt LOV måste upphöra eller att de kommer att regleras av upphandlingslagstiftningen. I stället skulle valfrihetssystemen kunna fortsätta som författningsmässigt oreglerade auktorisationssystem.⁴³

11.3.3 Tillståndsplikt och uppgiftslämnandeskyldighet

Förslag 120: Uppgiftslämnandeskyldighet ska gälla för privata utförare av hälso- och sjukvård.

Konkurrensverket anser att det är viktigt att upphandlande organisationer följer upp sina avtal och instämmer i att kommuner och regioner behöver ha tillgång till sådan information som behövs för att kunna verifiera att den ersättning som betalas ut motsvarar den vård som faktiskt dokumenterats samt för att säkerställa att vården är förenlig med uppdragets innehåll, medicinskt motiverad och av god kvalitet. Konkurrensverket efterfrågar tydligare författningsstöd på detta område, men vill samtidigt påpeka att detta i de flesta fall kan lösas genom ändamålsenliga krav och villkor i kontrakten.

Konkurrensverket tar upp vikten av avtalsuppföljning i rapporten *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt*, där verket bland annat lyfter fram att regeringen bör vidta åtgärder för att göra avtalsuppföljningen mer effektiv och ändamålsenlig och att erfarenheter från goda exempel och initiativ bör spridas. I detta bör också ligga att formulera och sprida goda exempel på hur man kan säkerställa att de upphandlande organisationerna ges tillgång till sådan information som behövs för att följa upp avtalen. Konkurrensverket vill i sammanhanget också påpeka att det är viktigt att kartlägga leverantörers syn på de krav som ställs, så att krav som är kostnadsdrivande eller som är svåra att följa upp på ett ändamålsenligt sätt kan undvikas.⁴⁴

Förslag 121, 122 och 123: Tillståndsplikt införs för ytterligare verksamheter inom hälso- och sjukvården, däribland primärvård. Kraven för att erhålla tillstånd att bedriva offentligt finansierad verksamhet skärps och beviljas endast om utförare bedöms uppvisa särskild lämplighet. En vandelsprövning ska göras vid utfärdande av nya tillstånd och befintliga tillstånd ska lättare kunna återkallas. Möjligheten att förvärva tillståndspliktiga verksamheter med aktiva tillstånd begränsas.

Konkurrensverket anser att de krav som ställs på en leverantör ska vara proportionerliga i förhållande till den aktuella verksamhetens omfattning och innehåll, och anser därför att det kan vara rimligt att ställa höga krav på utförare av offentligt finansierad hälso- och sjukvård och även att göra relativt ingående kontroller av företagen och deras företrädares bakgrund. Konkurrensverket anser också att löpande kontroller av att kraven upprätthålls bör göras under hela den

⁴³ Konkurrensverket, *Nya grindvaktsfunktioner i LOV – förslag som bidrar till att motverka kriminella eller oseriösa leverantörer i valfrihetssystem*, Rapport 2025:8, s. 49.

⁴⁴ Konkurrensverket, *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt*, Rapport 2025:7, s. 96.

tid utföraren har möjlighet att ta emot offentliga ersättningar. Konkurrensverket anser också att en förnyad kontroll bör göras vid ägarbyten, och instämmer därför i förslaget att det inte bör vara möjligt för aktörer som inte uppfyller de krav som ställs att förvärva tillståndspliktiga verksamheter med aktiva tillstånd. Konkurrensverket instämmer även i att vilande verksamheter inte bör kunna behålla eventuella beviljade tillstånd under någon längre tid.

Konkurrensverket befarar att en mer omfattande tillståndsplikt kan komma att innebära ytterligare administration eller hinder för att nya aktörer träder in på de aktuella marknaderna. Sådana krav och kontroller som avses bör dock i huvudsak kunna tillämpas även utan att en tillståndsplikt införs.

11.3.4 Samla, dela och tillgängliggöra information

Förslag 124: Ett utförarregister för privata utförare av all offentligt finansierad verksamhet införs.

Konkurrensverket anser att tillgång till relevant information är en central förutsättning för upphandlande myndigheters kontroll och uppföljning. Konkurrensverket anser att ett register över privata utförare och deras tidigare kontrakt och leveranser vore välkommet och tillstyrker förslaget.

I rapporten *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt* föreslår Konkurrensverket att regeringen ger en utredning i uppdrag att ta fram ett förslag på ett register över kontrakt som lett till påföljder enligt 13 kap. 3 § 5 LOU på grund av att leverantören visat allvarliga eller ihållande brister i fullgörandet av något väsentligt krav i kontraktet. Detta skulle underlätta för upphandlande organisationer att ta reda på när grund för uteslutning föreligger. I rapporten görs också bedömningen att det bör finnas allmänt tillgänglig och kvalitetssäkrad information om offentliga inköp och offentliga kontrakt och några alternativa utformningar av sådana register diskuteras.⁴⁵ I rapporten *Nya grindvaktsfunktioner i LOV* redogör verket för ett antal initiativ som pågår och som skulle kunna bidra till att ge upphandlande myndigheter bättre tillgång till sådan information som är relevant vid kontroll och uppföljning.⁴⁶

Bedömning 125: Möjligheterna för kommuner, regioner och myndigheter att dela information sinsemellan bör förbättras. Rättsvårdande myndigheter bör i större utsträckning få lämna information och underrättelser till kommuner, regioner och myndigheter när sådan information bedöms vara användbar.

Konkurrensverket instämmer i bedömningen. I rapporten *Nya grindvaktsfunktioner i LOV* bedömer Konkurrensverket att det kan finnas skäl för regeringen att utreda huruvida det bör införas fler sekretessbrytande bestämmelser som möjliggör ett

---

⁴⁵ Konkurrensverket, *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt*, Rapport 2025:7, s. 96.

⁴⁶ Konkurrensverket, *Nya grindvaktsfunktioner i LOV – förslag som bidrar till att motverka kriminella eller oseriösa leverantörer i valfrihetssystem*, Rapport 2025:8, s. 184.

mer ändamålsenligt informationsutbyte mellan och inom upphandlande myndigheter. Syftet skulle vara att underlätta för myndigheterna att ta del av information som är relevant vid prövning av leverantörer och sökande inom valfrihetssystemen.⁴⁷

11.3.5 Offentlighetsprincip för offentligt finansierad välfärd

Förslag 126: Offentlighetsprincipen ska gälla för alla offentligt finansierade välfärdsverksamheter.

Konkurrensverket anser att verksamheter som bedrivs med offentlig finansiering som huvudregel bör omfattas av samma krav som verksamheter som bedrivs i offentlig regi och att de myndigheter som står för den offentliga finansieringen ska ha tillgång till sådana uppgifter som behövs för uppföljning och kontroll av verksamheterna. Konkurrensverket anser vidare att för verksamheter där brukare eller vårdnadshavare har möjlighet att välja utförare, som till exempel på skolområdet, bör relevanta uppgifter om bland annat betyg och ekonomiska resultat redovisas för alla utförare, på enhetsnivå. Som framgår av Konkurrensverkets kommentar ovan till bedömning 83 i delbetänkandet innebär dock offentlighets- och sekretesslagstiftningen en avsevärd administrativ börda för de verksamheter som omfattas. Konkurrensverket anser därför att det finns anledning att noga överväga i vilka situationer det finns anledning att tillämpa dessa lagar på annat än myndigheter. Konkurrensverket vill även uppmärksamma att en ökad transparens mellan konkurrerande företag kan innebära negativa effekter för konkurrensen.⁴⁸

11.3.6 Lägre krav för uteslutning och lättare att säga upp avtal

Bedömning 127 och 128: Kraven för uteslutning av leverantörer vid upphandling bör sänkas och bli enklare att tillämpa för beställare. Det bör bli lättare för offentliga organisationer att säga upp avtal med upphandlade aktörer.

Konkurrensverket instämmer i att det bör bli enklare för upphandlande myndigheter att utesluta eller säga upp kontrakt med oseriösa leverantörer. I rapporten *Förslag för att underlätta hanteringen av onormalt låga anbud som inte är seriöst menade* föreslår Konkurrensverket ett antal åtgärder för att vässa upphandlande organisationers möjligheter att utesluta onormalt låga anbud och därigenom även motverka kriminalitet och oseriösa aktörer i offentlig upphandling.⁴⁹ I rapporten *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt* föreslår Konkurrensverket att regeringen ger en utredning i uppdrag att ta fram ett förslag på ett register över kontrakt som lett till påföljder enligt 13 kap. 3 § 5 LOU på

⁴⁷ Konkurrensverket, *Nya grindvaktsfunktioner i LOV – förslag som bidrar till att motverka kriminella eller oseriösa leverantörer i valfrihetssystem*, Rapport 2025:8, s. 184.

⁴⁸ Konkurrensverkets yttrande över betänkandet *Offentlighetsprincipen eller insynslag – Allmänhetens insyn i enskilda aktörer inom skolväsendet* (SOU 2024:28) och den kompletterande promemorian *Offentlighetsprincipen med lätttnadsregler för mindre enskilda huvudmän i skolväsendet*, dnr 656/2025.

⁴⁹ Konkurrensverket, *Förslag för att underlätta hanteringen av onormalt låga anbud som inte är seriöst menade*, Rapport 2025:4.

grund av att leverantören visat allvarliga eller ihållande brister i fullgörandet av något väsentligt krav i kontraktet. Detta skulle underlätta för upphandlande organisationer att ta reda på när grund för uteslutning föreligger, vilket i sin tur innebär att konsekvenserna för en leverantör som visat allvarliga eller ihållande brister i fullgörandet av ett kontrakt blir större. Vidare bedömer verket att det bör finnas allmänt tillgänglig och kvalitetssäkrad information om offentliga inköp och offentliga kontrakt och resonerar om några alternativa utformningar av sådana register.⁵⁰

I rapporten *Nya grindvaktstjänster i LOV* föreslår Konkurrensverket en ny bestämmelse i LOV som innebär att kontrakten ska innehålla ett antal villkor, bland annat om sanktioner vid kontraktsbrott och om förutsättningar att avsluta kontraktet om leverantörens ägarförhållanden eller ledning ändras. Bakgrunden till förslaget är att det under arbetet med uppdraget framkom att upphandlande myndigheter inte i tillräcklig omfattning ställer krav om kontroll och uppföljning i sina förfrågningsunderlag.⁵¹

11.3.7 Skärpta krav och möjlighet att ta ut avgifter för kontroll

Förslag 129 och 130: Det kommunala ansvaret för kontroll och uppföljning av verksamheter som lämnats över till privata utförare skärps.

Kommuner och regioner ges rätt att ta ut avgifter från privata utförare för den kontroll som utförs enligt bestämmelserna i kommunallagen (2017:725).

Konkurrensverket anser att uppdrag till privata utförare bör tilldelas i konkurrens och följas upp på ett effektivt sätt. Konkurrensverket instämmer i att kommuner och regioner bör ha god uppsikt över verksamheter som bedrivs av privata utförare.⁵² Konkurrensverket anser dock att upphandlande organisationers avtalsuppföljning generellt sett behöver förbättras och att regeringen bör överväga att öka styrningen av avtalsuppföljningen, exempelvis genom att tillsätta en utredning som får i uppdrag att kartlägga hur upphandlande organisationer följer upp sina upphandlade kontrakt och ramavtal, samt vilka åtgärder som bör vidtas för att förbättra upphandlande organisationers avtalsuppföljning.⁵³ Eftersom det inte framgår hur Produktivitetskommissionen avser att det kommunala ansvaret ska förändras har Konkurrensverket inga närmare synpunkter på den delen av förslaget.

Vidare anser Konkurrensverket att varje upphandlande organisation själv bör avgöra vilka tjänster som ska köpas från privata aktörer i stället för att utföras i

---

⁵⁰ Konkurrensverket, *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt*, Rapport 2025:7, s. 96.

⁵¹ Konkurrensverket, *Nya grindvaktstjänster i LOV – förslag som bidrar till att motverka kriminella eller oseriösa leverantörer i valfrihetssystem*, Rapport 2025:8, s. 162.

⁵² Konkurrensverkets yttrande över Statskontorets rapport *Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner* (Statskontoret 2025:7), dnr 465/2025.

⁵³ Konkurrensverket, *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt*, Rapport 2025:7, s. 95.

egen regi.⁵⁴ Vid bedömningen av kostnader och risker de olika alternativen kan medföra bör även kostnaderna för bland annat kontroll och uppföljning räknas med. Konkurrensverket har inga synpunkter på förslaget att kommuner och regioner ska kunna ta ut avgifter för kontroll och granskning av privata utförare, annat än att leverantörerna troligen kommer att försöka kompensera sig för sådana kostnader genom att ta ut högre priser.

11.3.8 Insatser mot korruption och möjliggörare

Förslag 131: Misstänkt korruption i kommuner och regioner ska omfattas av obligatorisk anmälningsskyldighet.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget. I rapporten *En stabilare grund för arbetet mot korruption – 32 förslag från forumet för samverkan mot korruption*, som tagits fram av Statskontoret tillsammans med bland annat Konkurrensverket, föreslås att regeringen ska utreda möjligheten att införa en lagstadgad anmälningsskyldighet för kommuner och regioner vid misstanke om brott i tjänsten, motsvarande den som gäller för den statliga förvaltningen enligt 22 § lagen (1994:260) om offentlig anställning.⁵⁵

Bedömning 132: Regeringen bör överväga hur s.k. möjliggörare i större utsträckning kan motverkas och lagföras.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget. I rapporten *En stabilare grund för arbetet mot korruption – 32 förslag från forumet för samverkan mot korruption*, föreslås bland annat att regeringen ska tillsätta en utredning som tar ett helhetsgrepp på behovet att förebygga, upptäcka och utreda möjliggörare av felaktiga utbetalningar.⁵⁶

13 Kommunsektorn

13.3.5 Kommunala bolag och dold mervärdesskatt

Förslag 149 Regeringen ska ha beredskap att rikta särskilt stöd till kommuner som önskar att gå samman med andra kommuner eller ingå mellankommunal samverkan.

Konkurrensverket har inga invändningar mot förslaget, men vill påpeka att mellankommunal samverkan kan innebära en ökad förekomst av offentliga aktörer på marknader där även privata aktörer verkar.⁵⁷ Konkurrensverket anser därför att stöd till kommunal samverkan bör begränsas till att avse kommunal

---

⁵⁴ Konkurrensverkets yttrande över Jämlikhetskommissionens betänkande *En gemensam angelägenhet* (SOU 2020:46), dnr 10/2021.

⁵⁵ Statskontoret, *En stabilare grund för arbetet mot korruption 32 förslag från forumet för samverkan mot korruption*, rapport 2025.17, s. 79.

⁵⁶ Statskontoret, *En stabilare grund för arbetet mot korruption 32 förslag från forumet för samverkan mot korruption*, Rapport 2025.17, s. 37.

⁵⁷ Konkurrensverkets yttrande över betänkandet *En generell rätt till kommunal avtalssamverkan* (SOU 2017:77), dnr 532/2017.

kärnverksamhet, det vill säga verksamheter som kommuner ska bedriva enligt lag.

15 Offentlig upphandling

15.3.1 Systematisk användning av erfarenheter

Bedömning 158 och förslag 159: Den offentliga sektorn bör i högre grad utnyttja erfarenheter av tidigare leverantörsrelationer vid tilldelning av nya kontrakt. Inför ett system där upphandlande organisationers erfarenhet av olika leverantörer kan registreras i syfte att kunna använda dessa erfarenheter som grund för tilldelning av kontrakt i andra upphandlingar.

Konkurrensverket instämmer i att leverantörer som tidigare levererat med bra kvalitet bör ha en fördel när nya offentliga kontrakt tecknas framför dem som visat brister i tidigare leveranser. I rapporten *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt* analyserar Konkurrensverket olika sätt att ta hänsyn till tidigare leveranser när nya offentliga kontrakt tecknas. I rapporten föreslås att regeringen ger en utredning i uppdrag att ta fram ett förslag på ett register över kontrakt som lett till påföljder enligt 13 kap. 3 § 5 LOU på grund av att leverantören visat allvarliga eller ihållande brister i fullgörandet av något väsentligt krav i kontraktet. Detta skulle underlätta för upphandlande organisationer att ta reda på när grund för uteslutning föreligger. I rapporten konstaterar Konkurrensverket att det finns rättsliga utmaningar i gällande upphandlingsregelverk som begränsar förutsättningarna att införa ett nationellt och heltäckande system för betygssättning. Konkurrensverket anser däremot att många av de utmaningar som finns för ett nationellt och heltäckande obligatoriskt betygssystem kan hanteras på ett bättre sätt om systemet avgränsas till kontrakt med gemensamma krav och villkor som utförs med liknande förutsättningar.⁵⁸

15.3.2 Bättre inkösuppgifter

Förslag 160: Sammanlänkade uppgifter om hela inköpsprocessen och hela inköpsvolymen bör samlas in i syfte att förbättra möjligheterna för analys och utvärdering. Upphandlingsmyndigheten bör samla in de uppgifter som dagens system tillåter och över tid bredda mängden i takt med att digitaliseringen av inköpsprocessen går framåt. Dessa uppgifter bör erbjudas som öppna data där så inte är olämpligt av säkerhetsskäl, integritetsskäl eller av hänsyn till företagshemligheter.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget. I rapporten *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt* bedömer verket att det bör finnas allmänt tillgänglig och kvalitetssäkrad information om offentliga inköp och offentliga kontrakt och resonerar om några alternativa utformningar av sådana register.⁵⁹

---

⁵⁸ Konkurrensverket, *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt*, Rapport 2025:7.

⁵⁹ Konkurrensverket, *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt*, Rapport 2025:7.

Förslag 161: Bredda kravet på elektroniska inköp till hela den offentliga sektorn.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget. I rapporten *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt* konstaterar verket det finns utrymme för att förbättra uppföljningen av kontrakt genom att använda en digitaliserad inköpsprocess.⁶⁰

Förslag 162: Etablera en statlig annonsdatabas med en roll likt EU:s gemensamma annonsdatabas Tenders Electronic Daily (TED) men för samtliga upphandlingsannonser i Sverige.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget. I rapporten *En stabilare grund för arbetet mot korruption – 32 förslag från forumet för samverkan mot korruption*, föreslås att regeringen på nytt överväger att skapa en nationell annonsplats för offentlig upphandling.⁶¹ Även i rapporten *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt* bedömer Konkurrensverket att det bör finnas allmänt tillgänglig och kvalitets-säkrad information om offentliga inköp och offentliga kontrakt och resonerar om några alternativa utformningar av sådana register. Ett av de alternativ som verket lyfter fram är ett register över kontrakt som tecknats efter annonserade upphandlingar.⁶²

15.3.3 Bättre organisering av inköpsverksamheten

Förslag 163: Ge uppdrag till statliga myndigheter med en stor inköpsvolym att arbeta med kategoristyrning och inköpsanalyser.

Konkurrensverket anser att det är viktigt att upphandlande organisationer planerar och genomför sina inköp och upphandlingar på ett metodiskt och strukturerat sätt, och att de erfarenheter som görs tas till vara vid kommande upphandlingar. I rapporten *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt* konstaterar verket att avtalsuppföljningen är av grundläggande betydelse för att upphandlande organisationer ska få den kvalitet i sina leveranser som de betalar för.⁶³ Konkurrensverket anser att det vore positivt om regeringen ger statliga myndigheter i uppdrag att analysera och planera sina inköp.

15.3.4 Stärkt nationellt upphandlingsstöd

Förslag 164: Stärk Upphandlingsmyndighetens upphandlingsstöd.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget. Konkurrensverket anser att Upphandlingsmyndigheten har en viktig roll för att stödja och utveckla den upphandling som genomförs av upphandlande organisationer. Konkurrensverket har föreslagit att Upphandlingsmyndigheten ska ges ett särskilt uppdrag att ta fram ett ändamåls-

---

⁶⁰ Konkurrensverket, *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt*, Rapport 2025:7, s. 101.

⁶¹ Statskontoret, *En stabilare grund för arbetet mot korruption 32 förslag från forumet för samverkan mot korruption*, Rapport 2025:17, s. 50.

⁶² Konkurrensverket, *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt*, Rapport 2025:7, s. 100.

⁶³ Konkurrensverket, *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt*, Rapport 2025:7.

enligt stöd till upphandlande organisationer kring den praktiska tillämpningen av bestämmelserna om onormalt låga anbud.⁶⁴ Syftet med förslaget är att underlätta för upphandlande organisationer att tillämpa bestämmelserna om onormalt låga anbud på ett effektivt och rättssäkert sätt. Konkurrensverket anser att det är angeläget att ett sådant stöd samordnas med Upphandlingsmyndighetens andra stödinsatser och att det även omfattar flera aspekter av leverantörskontroll inför tecknande av kontrakt och uppföljning av kontrakt.⁶⁵

Även i rapporten *Pristransparens på byggmaterial* lämnar Konkurrensverket ett antal förslag som rör Upphandlingsmyndigheten. Förslagen innebär bland annat att berörda myndigheter, däribland Upphandlingsmyndigheten, i samverkan med lämpliga aktörer, ska ges i uppdrag att stödja och samordna de offentliga beställarnas genomförande av upphandlingar inom byggsektorn och syftar till att reducera problem kopplade till bristande pristransparens inom byggmaterialområdet.⁶⁶

15.3.5 Färre överprövningar och effektivare handläggning

Förslag 166: Det bör bli svårare för leverantörer att få upphandlingar överprövade, bl.a. genom införandet av en avgift.

Konkurrensverket avstyrker förslaget. Konkurrensverket har tidigare avstyrkt förslag om att införa en avgift för ansökan om överprövning. Verket har betonat att överprövningsinstitutet är en grundläggande rättssäkerhetsgaranti i upphandlingssystemet och att avgiftsbeläggning riskerar att försvåra tillgången till effektiva rättsmedel, särskilt för mindre leverantörer. Problem kopplade till överprövningar bör enligt tidigare ställningstaganden i första hand hanteras genom förbättrad kvalitet i upphandlingar och effektivare handläggning, snarare än genom generella höjningar av trösklarna för domstolsprövning.⁶⁷

Förslag 167: Koncentrera upphandlingsmål till färre förvaltningsrätter och kammarrätter.

Konkurrensverket konstaterar att en domstolsprövning av god kvalitet är viktig för en effektiv offentlig upphandling. Konkurrensverket har i ett tidigare yttrande över den utredning som Produktivitetskommissionen hänvisar till varit i huvudsak positivt till att koncentrera upphandlingsmål till färre förvaltningsrätter och kammarrätter, men har då framhållit att en sådan koncentration måste kombineras med faktisk specialisering, utbildningsinsatser och tillräckliga

---

⁶⁴ Konkurrensverket, *Förslag för att underlätta hanteringen av onormalt låga anbud som inte är seriöst menade*, Rapport 2025:4.

⁶⁵ Konkurrensverket, *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt*, Rapport 2025:7, s. 97.

⁶⁶ Konkurrensverket, *Pristransparens på byggmaterial*, Rapport 2025:6.

⁶⁷ Konkurrensverkets yttranden över betänkandena *Goda affärer - en strategi för hållbar offentlig upphandling* (SOU 2013:12), dnr 185/2013 och *Möjligt, tillåtet och tillgängligt* (SOU 2018:44), dnr 530/2018.

resurser för att få avsedd effekt.⁶⁸ Erfarenheter från domstolsprocesserna på konkurrensområdet talar i samma riktning.⁶⁹

Förutom de leverantörsdrivna domstolsprocesserna på upphandlingsområdet, för Konkurrensverket upphandlingsrättsliga processer i domstol när myndighetens beslut överklagas. I mål om upphandlingsskadeavgift regleras frågan om behörig domstol i upphandlingslagarna, där samtliga allmänna förvaltningsdomstolar kan pröva frågorna, men vid överklagande av Konkurrensverkets övriga tillsynsbeslut är forumfrågan oreglerad. Det gör att ordningen för vilka förvaltningsrätter och kammarrätter som kan pröva Konkurrensverkets beslut på upphandlingsområdet i praktiken skiljer sig åt beroende på vad frågan rör. Konkurrensverket anser att verkets egna erfarenheter av domstolarnas hantering av upphandlingsmål under de senaste åren inte är sådana att de motiverar en sådan omfattande förändring av domstolarnas arbetsformer som förslaget innebär.

15.3.6 Förändrade europeiska upphandlingsregler

Bedömning 168: Det europeiska upphandlingsregelverket bör utformas så att det offentliga kan göra goda affärer. Upphandlingsreglerna bör förändras så att upphandlande organisationer får större frihet kring hur upphandlingar genomförs, bättre möjligheter för förhandling med potentiella leverantörer och större utrymme för bedömningar baserade på erfarenheter.

Konkurrensverket välkomnar den översyn som Europeiska kommissionen gör av upphandlingsdirektiven. Konkurrensverket anser att ett mer förenklat och tydligare regelverk eller annan generell vägledning på EU-nivå behövs för att underlätta för upphandlande organisationer att genomföra upphandlingar på ett korrekt och effektivt sätt. Konkurrensverket anser att konkurrensperspektivet är ett viktigt fokusområde i samband med analysen och att de offentliga affärerna behöver vara attraktiva för leverantörerna för att upphandlande organisationer ska kunna dra nytta av konkurrensen mellan anbudsgivare. Otydliga regler och för stränga krav försvårar för framför allt små och medelstora företag att delta i offentlig upphandling och riskerar att leda till färre anbudsgivare än vad som annars vore fallet. Konkurrensverket vill dock betona att förenkling och tydlighet inte nödvändigtvis behöver innebära färre regler, utan att det bör vara så enkelt som möjligt för upphandlande organisationer och leverantörer att tillämpa regelverket.⁷⁰

---

⁶⁸ Konkurrensverkets yttrande över betänkandet *Goda affärer - en strategi för hållbar offentlig upphandling* (SOU 2013:12), dnr 185/2013.

⁶⁹ Domstolsverket, *Erfarenheter av patent- och marknadsdomstolsreformen*, DOV 2023/59, s. 10.

⁷⁰ Konkurrensverkets yttrande 2026-01-26 med anledning av Europeiska kommissionens översyn av upphandlingsdirektiven, dnr 242/2025.

16 Konkurrens inom välfärdssektorn

16.4.1 Utvärdering och kontinuerlig omreglering

Bedömning 169: Kvasimarknader bör regelbundet utvärderas och omregleras i syfte att åtgärda eventuella problem som uppstått. Kapacitet för detta behöver säkerställas. Information som tas fram inom sådant arbete bör delas till allmänheten.

Produktivitetskommissionen menar att flera så kallade kvasimarknader har väsentliga brister i regleringen och utformningen och att det finns en växande närvaro av kriminella och oseriösa aktörer.

Konkurrensverket instämmer i att kvasimarknader behöver följas upp eftersom reglers utformning ofta kan ha mycket stor betydelse för konkurrensförhållandena på olika marknader, vilket är särskilt aktuellt på marknader som präglas av offentlig finansiering. Konkurrensverket har skrivit flera rapporter om sådana marknader. Några marknader som beskrivits är vårdvalet i primärvården,⁷¹ marknaden för HVB för ensamkommande barn och unga⁷² samt digitala vårdtjänster inom vårdvalssystemen i primärvården.⁷³

16.4.2 Höga krav för att delta på en kvasimarknad

Bedömning 170: Det bör generellt ställas höga krav på aktörer för att få delta på en kvasimarknad. Att kraven uppfylls bör säkerställas både genom kontroll vid aktörers inträde och genom löpande tillsyn.

Konkurrensverket anser att det är viktigt att motverka att kriminella eller oseriösa aktörer ges möjlighet att ta del av offentliga kontrakt eller annan offentlig finansiering och instämmer i bedömningen att det bör ställas höga krav på aktörer som tar del av offentlig finansiering.

I rapporten *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt* redovisas en kartläggning som visar att upphandlande organisationer ibland tvingas teckna kontrakt med leverantörer som tidigare inte uppfyllt sina åtaganden på ett godtagbart sätt. I rapporten föreslår Konkurrensverket att regeringen ger en utredning i uppdrag att ta fram ett förslag på ett register över kontrakt som lett till påföljder enligt 13 kap. 3 § 5 LOU på grund av att leverantören visat allvarliga eller ihållande brister, vilket skulle underlätta för upphandlande organisationer att ta reda på när grund för uteslutning föreligger.⁷⁴ I rapporten *Förslag för att underlätta hanteringen av onormalt låga anbud som inte är seriöst menade* föreslår

---

⁷¹ Se t.ex. Konkurrensverket, *Val av vårdcentral. Förutsättningar för kvalitetskonkurrens i vårdvalssystemen*, Rapport 2012:2 och Konkurrensverket, *Etablering och konkurrens bland vårdcentraler – om kvalitetsdriven konkurrens och ekonomiska villkor*, Rapport 2014:2.

⁷² Konkurrensverket, *Marknaden för hem för vård och boende av ensamkommande och andra barn och unga*, Rapport 2017:8.

⁷³ Konkurrensverket, *Privata digitala vårdtjänsters påverkan på konkurrensförhållanden inom primärvården*, Rapport 2022:3.

⁷⁴ Konkurrensverket, *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt*, Rapport 2025:7, s. 81.

Konkurrensverket ett antal åtgärder för att vässa upphandlande organisationers möjligheter att utesluta onormalt låga anbud och därigenom även motverka kriminalitet och oseriösa aktörer i offentlig upphandling.⁷⁵

16.4.3 Bygg in fler konkurrensfrämjande mekanismer

Bedömning 171: Det bör införas fler konkurrensfrämjande mekanismer i kvasimarknader, exempelvis standardval som premierar de bästa aktörerna.

Konkurrensverket instämmer i att leverantörer som levererat med bra kvalitet bör ha en fördel när nya offentliga kontrakt tecknas framför dem som visat brister i tidigare leveranser. Konkurrensverket vill också påpeka att det redan i dag är möjligt för upphandlande organisationer att stimulera leverantörer att leverera olika aspekter av kvalitet genom att använda incitamentsstrukturer i ersättnings-systemen. Konkurrensverket anser att det vore värdefullt om ersättningsmodeller och metoder för uppföljning av kontrakt utvecklas gemensamt av flera upphandlande organisationer och i samråd med leverantörer, så att ersättningsmodellerna speglar verksamheternas behov, samtidigt som leverantörerna kan ge synpunkter på vilka krav som är kostnadsdrivande och vilka som kan manipuleras eller missbrukas.⁷⁶

Konkurrensverket vill dock påpeka att för att upphandlingsregelverket inte ska bli tillämpligt i ett valfrihetssystem är det av avgörande betydelse att den upphandlande myndigheten inte gör något urval bland de anslutna leverantörerna. Utrymmet för att skapa ett ickevalsalternativ i form av ett turordningssystem som inte medför ett urval är mycket begränsat eftersom det finns en risk för att leverantörer behandlas olika.⁷⁷

17 Hälso- och sjukvård

17.3.2 Kravet på regionerna att tillämpa LOV tas bort

Förslag 174: Kravet på regionerna att tillämpa lagen (2008:962) om valfrihetssystem som upphandlingsform för primärvård tas bort.

Produktivitetskommissionen konstaterar att ersättningsmodellerna och den fria etableringsrätten i valfrihetssystem har lett till olika marknads- och regleringsmisslyckanden inom primärvården. Produktivitetskommissionen menar att den fria etableringsrätten är svår att förena med Hälso- och sjukvårdslagens krav på en behovsstyrd vård och möjligheten att erbjuda en god och jämlik vård över hela landet. Att regionerna inte kan styra över antalet utförare innebär också en risk för överetableringar och för att kriminella och oseriösa aktörer etablerar sig inom

---

⁷⁵ Konkurrensverket, *Förslag för att underlätta hanteringen av onormalt låga anbud som inte är seriöst menade*, Rapport 2025:4.

⁷⁶ Konkurrensverket, *Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt*, Rapport 2025:7, s. 97.

⁷⁷ Konkurrensverket, *Betydelsen av den upphandlande myndighetens urval – Vem får välja i ett valfrihetssystem?*, Konkurrensverkets ställningstagande 2019:2.

vårdvalen. Den fria etableringsrätten innebär också fler utförare och att mer resurser behöver tillägnas kontroll och granskning, både av regionerna och av ansvariga tillsynsmyndigheter. Produktivitetskommissionen konstaterar dock att det finns andra sätt för regionerna att organisera vårdutbudet så att patienterna har möjlighet att välja vårdgivare samtidigt som konkurrensen mellan utförare bibehålls, till exempel genom att låta patienter välja bland privata vårdgivare som upphandlats enligt LOU. Produktivitetskommissionen menar att upphandlingar enligt LOU ger större möjlighet för regionerna att styra etableringen av privata vårdgivare, både var vårdgivare etablerar sig, hur många etableringar som sker, och vilken vårdvolym som ska produceras, jämfört med LOV. Produktivitetskommissionen föreslår därför att kravet på regionerna att tillämpa LOV som upphandlingsform för primärvård tas bort.

Konkurrensverket har gjort flera uppföljningar av vårdvalet i primärvården på uppdrag av regeringen och anser att vårdvalssystemen i primärvården i huvudsak fungerar väl som verktyg för att hantera relationer med privata vårdgivare. Konkurrensverket anser dock att varje upphandlande myndighet själv bör avgöra vilka tjänster som ska köpas från privata aktörer och att regioner och kommuner själva bör få avgöra när valfrihetssystem ska tillämpas som alternativ till lagen om offentlig upphandling. Konkurrensverket har därför inga invändningar mot förslaget att det inte ska vara obligatoriskt för regionerna att tillämpa vårdval i primärvården.⁷⁸

17.3.3 Ersättningssystem och beskrivningssystem

Förslag 175: Socialstyrelsen ska rikta stöd till vårdens huvudmän när de utformar sina ersättningssystem. Syftet är att skapa en större enhetlighet, främja kontinuitet, motverka förekomsten av oönskade incitament, minska detaljregleringen och fasa ut s.k. lågvärdevård.

Konkurrensverket anser att det vore positivt om Socialstyrelsen ges i uppdrag att stödja regionerna genom att bland annat ta fram kunskapsstöd om kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården och nationella rekommendationer för de olika ersättningssystemen. Så länge regionerna ansvarar för hälso- och sjukvården för sina invånare bör dock regionerna bestämma över utformningen av sina avtal.⁷⁹

17.3.6 Skyldigheten att ersätta digital utomlänsvård enligt utomlänstaxan tas bort

Förslag 180: Regionernas skyldighet att ersätta digital utomlänsvård enligt utomlänstaxan tas bort.

---

⁷⁸ Konkurrensverkets yttrande över Jämlikhetskommissionens *En gemensam angelägenhet* (SOU 2020:46), dnr 10/2021.

⁷⁹ Konkurrensverkets yttrande över promemorian *Uppdrag att möjliggöra bättre tillgång till hälso- och sjukvård i hela landet genom främjande av etablering i glesbygd* (Ds 2023:23), dnr 484/2023.

Konkurrensverket har, vilket Produktivitetskommissionen också noterat, analyserat marknaden för digitala vårdtjänster i rapporten *Privata digitala vårdtjänsters påverkan på konkurrensförhållanden inom primärvården*. I rapporten konstaterar Konkurrensverket att systemet med utomlänsersättning innebär att de privata digitala vårdtjänsterna har rätt till ersättning utan att det finns ett avtal med den region som ska betala, vilket innebär att regionerna får betala för tjänster som de inte beställt och som de har svårt att följa upp. Bristen på avtal innebär att regionerna varken kan påverka innehållet i de digitala tjänsterna eller systematiskt följa upp vilka tjänster som utförs. Utomlänsersättningen är också kostnadsdrivande och påverkar vårdcentralernas ekonomiska förutsättningar att bedriva sin verksamhet. Dessutom påverkar utomlänsersättningen systematiken i regionernas ersättningsmodeller i vårdvalssystemen. Konkurrensverket kan konstatera att dessa nackdelar i huvudsak skulle upphöra om regionerna hade en avtalsrelation med de privata digitala vårdföretagen, och att de digitala vårdtjänsterna därmed kan integreras med regionernas vårdvalssystem.⁸⁰ Konkurrensverket instämmer därför i att regionernas system för utomlänsersättning inte bör omfatta digitala vårdtjänster.

17.3.7 Bättre kontroll över den utförda hälso- och sjukvården

Förslag 181: Systemet med privatpraktiserande läkare och fysioterapeuter verksamma genom den nationella taxan avslutas genom att LOL och LOF upphävs.

Konkurrensverket har tidigare konstaterat att systemet med den nationella taxan skapar spänningar mellan olika aktörer inom hälso- och sjukvården i flera avseenden, och att regionerna bland annat har varit tvungna att utforma sina vårdvalssystem på ett icke-optimalt sätt för att ta hänsyn till taxesystemet. Konkurrensverket har också konstaterat att systemet med den nationella taxan leder till att vissa privata aktörer har rätt till offentlig finansiering utan konkurrensutsättning och att det vore välkommet att dessa system upphör. Konkurrensverket tillstyrker därför förslagen att LOL och LOF avskaffas.⁸¹

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit rådet Stefan Jönsson.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namnunderskrift.

Marie Östman

---

⁸⁰ Konkurrensverket, *Privata digitala vårdtjänsters påverkan på konkurrensförhållanden inom primärvården*, Rapport 2022:3.

⁸¹ Konkurrensverkets yttrande över promemorian *Uppdrag att möjliggöra bättre tillgång till hälso- och sjukvård i hela landet genom främjande av etablering i glesbygd* (Ds 2023:23), dnr 484/2023.